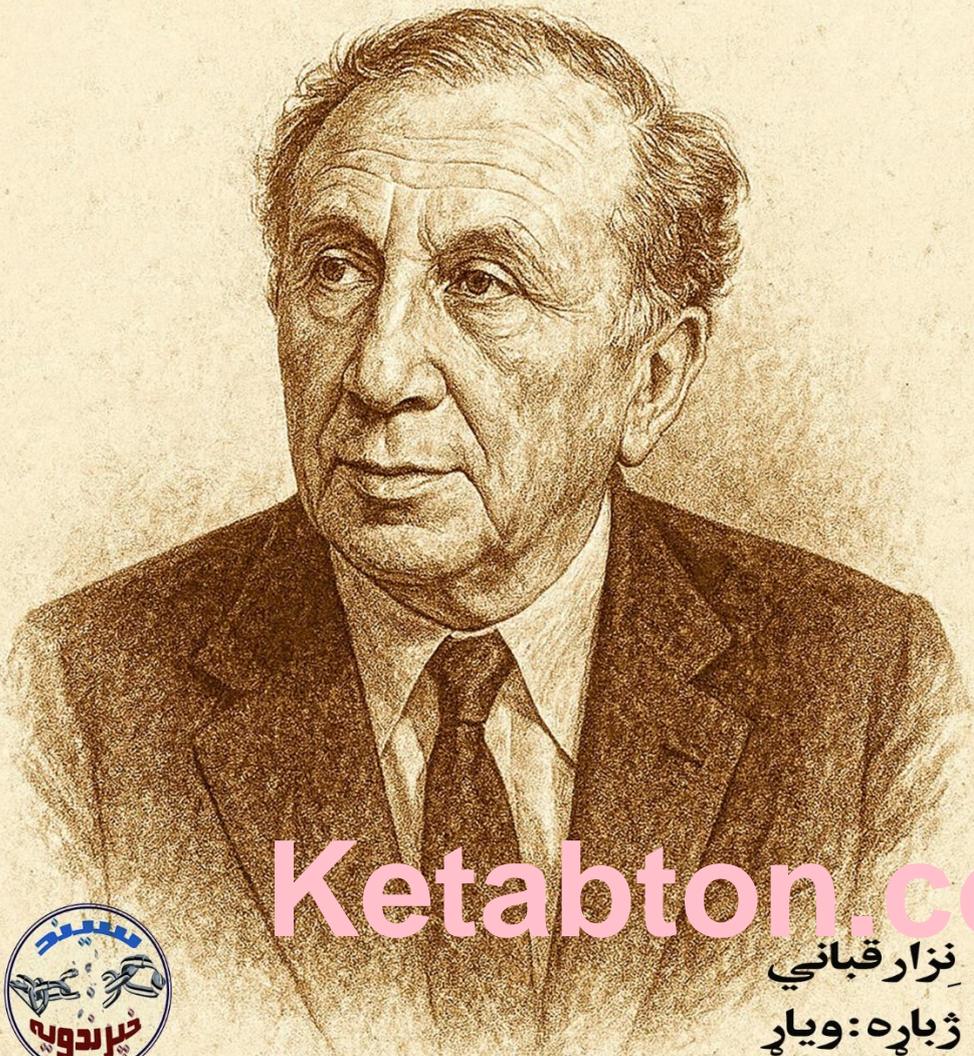

ورخُ به شي!

(شعري ٽولگه)

Ketabton.com

نزار قباني
ژباړه: ويار

ورخ به شي!
نزار قباني

ورځ به شي!

نزار قباني

ژباړه: وياړ

سمون: زير افغان

برېښنايي خپرېدنه: زمري ۱۴۰۴

خپرندويه: سيند خپرندويه

لیکلی

- ۱..... خو خبرې
- ۳..... د نزار قباني اند
- ۹..... کاش په بل پېر وې راته گرانه!
- ۱۱..... د مني مارغان راته گران دي
- ۱۳..... د يو بافرهنگه سپي يادښتونه
- ۱۴..... له شعره څه گټه؟
- ۱۵..... ډېرويشتونکي ماشومان
- ۱۷..... د بلقيس په ويښتو کې دولس سره گلان
- ۲۴..... دلته ولې څوک نه خاندې؟
- ۲۶..... ورځ به شي!
- ۲۸..... له اباتمامه بخښنه
- ۳۵..... شعر پوښتنه کوي
- ۳۹..... مسافر
- ۴۶..... مينه او تېل
- ۵۲..... پوښتنه
- ۵۳..... مور په «ترهه گری» تورنوي!!
- ۶۵..... مينه بريالی ده
- ۷۱..... په بېره رهيډونکي
- ۷۹..... د تاريخ ښوونکی چا ووژو؟
- ۸۷..... نړۍ په کليمو تسخيروم

- ۸۸ په دستگیری کې مینه.
- ۹۰ مرغی او واکمن.
- ۹۲ د یو عرب جلاذ ژوندلیک.
- ۱۰۵ بیروت سوځي، ته راته گرانه یې!
- ۱۱۶ اوربند.
- ۱۱۷ له کلیمې پرته.
- ۱۱۸ د رسامۍ درس.
- ۱۲۳ پر چا چې نه یې گران، بې وطنه دی.
- ۱۲۵ لیکم.
- ۱۲۸ د شعر یاران.
- ۱۲۹ د ویر ماشومان.
- ۱۳۰ راته گرانه یې!
- ۱۳۸ ټول شیان مري.
- ۱۴۰ دا څرنگه وطن دی؟
- ۱۴۱ آزادي.
- ۱۴۲ د شعر سور گل.
- ۱۴۳ بې تا وژېدم.
- ۱۴۴ یو بانگي.
- ۱۴۷ منفجر بدل.
- ۱۴۸ وطنه.
- ۱۴۹ غواړم په غېږ کې دې ونیسمه.
- ۱۵۰ سویسي مرغی.
- ۱۵۱ غواړي گډ شي په دریا بونو.
- ۱۵۲ د وحشت نسلونه.
- ۱۵۳ وروستی کوتره.
- ۱۵۴ غواړم مین شم.

۱۵۵.....	بئسکلی ژوند
۱۵۶.....	د جمعې خطبه
۱۶۱.....	مړینه

خو خبرې

د سوريې مشهور شاعر، نزار قباني د ۱۹۲۳ کال د مارچ په ۲۱ مه په دمشق کې وزېږېد. پلار يې يو زيارکښ کارگر و. قباني وايي «که وغواړم پلار مې په يوې طبقې کې شامل کړم، بې له شکه هغه يو زيارکښه و، ځکه د ژوند پنځوس کاله يې د سکرو د بوي له استنشاق سره تېر کړل او د بورې بوجۍ او لرگينې درې يې د سر بالښت و.»

نزار قباني يو نوميالی معترض شاعر و، د واکمنو عربانو مرييتوب، شيطان صفتي او لوټماري يې په خپلو شعرونو کې برنډوله:

عربي نړۍ توره په گرو ايسې

د لوي شرافت خبره هسې يو سراب دی

تويبوي تېل په خپلو خصيتينو کې

وايي رب لوی دی

د خلکو وينه زبېنبل کېږي

څه له تېلو مخکې

څه له تېلو وروسته

يوه ډله تل چهارپايان

دا بله تل اربابان...

په عربي ادبياتو کې د قباني شعر د اهميت له کبله مې په پام کې وه، گڼ شمېر شعرونه يې پښتو ته وژباړم. خو له بده مرغه بوختياوو د دې کار اجازه رانکړه؛ په همدې ټولگې مې بسنه وکړه.

د یادونې وړ ده چې په دې ټولگه کې ځینې شعرونه بشپړ نه، بلکې هغه برخې یې ژباړل شوي، چې ما ته په زړه پورې وې، له همدې امله «د ویر ماشومان» له شعر وروسته، عنوانونه ما انتخاب کړي دي.

د خپل گران ملگري او استاد، زبیر افغان څخه د زړه له کومې منندوی یم، چې د ژباړې په بدایینې او سمونې کې راسره مرسته کړی.

په مینه

ویار

د نزار قباني اند*

■ که له گډون موخه دا وي، چې د شعر لیکلو په وخت، ولس مې گوتې خوځوي، دا سمه نه ده. که هدف مو دا وي چې د ولس ستونزې، اغېزې او تاثرات او د هغوی احساسول، د هغو آسونو په څېر، چې د باران ورېدو مخکې د ورنښت پر بوي پوهېږي، نو بیا سمه ده.

■ زه غټې او وړې تجربې نلرم. هره وړه تجربه مې د گردې نړۍ تجربه ده. کله چې له خپله ویره غږېږم، د ټول جهان ویر په پام کې لرم. که گمان کوی چې د شاعر وړې تجربې له بله برزخه راځي، نو تېروتي یی. ځکه شاعر د ټولنې او ټاټوبي، د تاریخ او کلتور، د روحي او جسمي میراثونو برخه ده. هره کلیمه چې لیکي، په خپلو څنډو کې ټول انسانیت رانغاړي.

■ له عشقي شعره سیاسي شعر ته اوبښل، بې له شکه گټوره سوداگري نه ده. د اغزنو سیمونو په پرتله د مېرمنو په لېمو کې بیدېدل، ډېره هوسا او له امنه ډکه ده؛ د عطر و سوداگري د سرکې له سوداگرۍ گټوره ده. زموږ په هېوادونو کې هونښیار هغه دی، چې د سیاست کوهي ته نه وردانگي.

د عشق هېواد تر ټولو نېکمرغه هېواد پاتې کېږي او ډاډه ووسئ، که قدرت مې درلودلی، چې د اوږدې مودې لپاره د عشق پر ټاټوبي خپله واکمني وساتم؛ د خپل عرش او رعیت د پابښت او ننگې لپاره مې هر ډول امکانات لرل.

■ په تینگار وایم چې له هر څه ډېر سیاسي شعرونو له پري راځوړند او پر صلیب وهلی یم. د عربو هېوادونو له نیمايي زیات واکمنان زما د سیاسي شعرونو په اړه غلیمانه لید

* د نزار قباني د اند په اړه دا لنډ مالومات له هغه اوږدې مرکې اخیستل شوي، چې ده د ۱۹۷۱ کال په اکتوبر کې له منیرالعکاش سره تر سره کړی وه. پ.ژ

لري، ما رتي او خپلو هېوادونو ته، په داسې حال کې زما د کتابونو مخه نيسي، چې د ميني شاعر په توگه يې نازول او په غېږ کې يې نيول. دا راته شوني وه چې د باطنيونو او دارنو په څېر د تقیې له آره پيروي وکړم. خو ما په اور کې په بودايي توگه مړينه غوره کړه، ځکه ايمان لرم چې ليکل په خپله يو ډول شهادت دی او حقيقي شاعر هغه څوک دی چې د خپلو کليمو په تورې وژل کېږي، څنگه چې سقراط او حلاج ووژل شول.

زه د شاعر په توگه همېشه خپله لاره د خنجر په تېره اړخ انتخابوم او گمان کوم چې پر دې خوا بيدېدل، نه هوسا دی او نه هم د لېوالتيا او رغبت وړ. ما چې په کومه مينه ترې، هغه نه ده چې د بښې د بدن جغرافيه يې محدودوي. زه په داسې تنگ مرميرين قبر کې مېشته کېدل نه منم. بښه له لويو وچو يوه ده، چې هلته مې سفر کړی، خو ټوله نړۍ نه ده.

مينه مې په غېږه کې ټول ژوند رانغاړي، دا مينه په خاورو کې، په اوبو کې، د مبارزينو په ټپونو کې، د ماشومانو په سترگو کې، د زده کوونکو په اعتصابونو کې او د قهرجنو په قهر کې ځای لري. بښه، زما د اوږده مزل له تمځايونو يو تمځای او له بندرونو يو بندر دی، چې يوه ورځ يې ماته اوبه او ډوډۍ، عود او وريبنم راکړل، خو نور بندرونه هم شته، چې بېرې مې ځان ته راکاږي.

■ بښه يوه ورځ زما په لاسو کې يو گل او د گوتو مې يوه گوتمه وه. هغه خوږ وير و، چې سر يې زما پر البنت ايښودو، خو وروسته په يوې وژونکي تورې بدله شوه. بښه زما لپاره د مالوچو مېنځ کې د طلا سکه، په حرمسرای کې منتظره وينځه او کومه مسافرخانه نه ده، چې بکسونه په کې کېږد او ترې لاړ شم.

زه بښه د انقلاب ټاټوبي او د آزادي بڅښوونکو لاملونو يو لامل گڼم. د مېرمنو مسئلې اوس د هغه آزادي بڅښوونکو جگړو له مسئلو سره مرتبې گڼم، چې عربي نړۍ ورسره لاس او گريوان ده. زه د دې لپاره ليکم، چې بښه د خليفه گانو له غاښونو او د قومي سرکرده گانو له نوکانو وژغورم. له پخلنځي او دسترخان يې وژغورم او د عنتره او ابو زيد

الهلالی * له تورو یې آزاده کړم.

■ د ژوند او هنر بریالی اړخ مې سیاسي ژوند دی، چې شعر او ښایسته فرهنگ یې راته بډایه کړی دی.

■ شعر د پاک سرشتو په لور درومي، څوک چې جامې ونلري، قصیده اغوندي. شعر اصلاً د انیشتین په خوا نه ورځي. کله چې شعر لولم، د هېچا علمي معتبر سندونه او درجې، سالون ته په رادننه کېدو سره نه گورم. که انگرېزې چې له داسې یو ملت سره اخته یم، چې کم پوهه او کم کلتوره دی، نو د انقلاب په پیل کې روسان هم همداسې وو، خو دا د پوشکین او مایاکوفسکي د ژبې د نیمگړتیا لامل ونه گرځېد.

■ عرب ملت زما جبر دی، دنده مې ده ورسره واوسم، شعر ورته ووايم او لیکل ورته وکړم. که په تمه پاتې شم، چې د ابوظبی کلتور هارواردي کلتور شي، دا زما په اند د شعر، حقیقت او تاریخ په وړاندې توطئه ده. په سوډان کې لس زره کسان ما ته غوړ وو، د انگورو د تورو گونگورو په شان د ونو له ځانگو راځوړند وو، غوښتل دې وې باسم، ځکه جلابیې * یې پر تن وې؟!

* عنتره بن شداد له اسلام مخکې عربي شاعر و. هغه د عربستان په ټاپووزمې، نجد کې نژدې په ۵۲۵ زیږدیز کې وزیږېد او په ۶۰۸ کې مړ شو. عنتره د خپلو حماسي شعرونو او د خپلې معشوقې عبلة له کبله مشهور و.

ابو زيد هلالی د بنی هلال د قبیلې یو ولسي اتل او د عربو د ولسي حماسې، چې سیره هلاله نومېږي، اصلي شخصیت و. ابوزید په دې حماسې کې له نجد څخه د افریقا شمال ته د بنی هلال د مهاجرت داستان بیانوي. پ.ژ.

* جلابیه: غټې او پراخې جامې دي، چې پر کالیو اغوستل کېږي.

خو هغه روڼاندي، چې غواړی د شعر مخاطب وي، څوک دي؟ آیا ډاکټران، مهندسان، د بانکونو مدیران، د شرکتونو مالکان او د قرارداديانو په شان فارغ التحصیلان دي که وزیران، مدیران او کارکوونکي؟

د کتاب وېشنې شمېرې ثابتوي، چې پورته یاد کسان ان یو کتاب هم نه لولي او نه هم کتابتون ته ځي. د هغوی فرهنگي سطحه د ورځپاڼو او تلویزیوني سریالونو په سطحه ده.

■ له ما غواړئ، د سکرو په کان کې پاک پاتې شم او جامې مې خېرنې نکړم. رانه غواړئ، په داسې ټولنه کې سپېشلې پاتې شم، چې سپېختلیا نه پېژني. رانه غواړئ، مینه د اولیاءو او قدیسانو او د کرامه اصحابو مرتبو ته ورسوم. دا زما د انسانیت پر ضد ده.

زه له هغه قبیلې راځم، چې له بنځو سره په نوکارو او چیچلو مینه کوي. د قبیلې له میراثه او د جاهلانې عشق له شریعته د خلاصون لپاره ډېرې مودې ته اړتیا ده.

■ عربي انقلاب باید یوځای د فکر او جسم، د شکل او ماهیت بدلون په پام کې ونیسي. کوم انقلاب چې یوازې فکر په پام کې ونیسي، بې له دې چې جسم ته توجه وکړي، هغه انقلاب به نیمگړی وي. جسم اجرائي وزله ده او که د دې وزلې گردښت سمبال نشي، پایله به یې هېڅ وي. د بېلگې په توگه د چین انقلاب د صیغې دود له مینځه ویوړ او دمگړۍ هېڅ پلار پر هېڅ هانگ کانگي مرییوال خپله لور نه پلوري. همدا ډول دې انقلاب د هغه رواج جرړې وچې کړې، چې د جینکو پښې به یې په اوسپنیزو قالبونو کې ایښودلی، چې له کوره ونه وځي. د چین د انقلاب معجزه په دې کې وه، چې په ټوله مانا یې له بودا او کنفوسیوس سره خپل تړاو پای ته ورساوه او مخکښانو یې دا گړندي بدلونونه په خپلو رسمي آرونو بدل کړل؛ د همدې لپاره د نوي چین په شعور کې اجدادي اروا نوره ځای نلري.

خو زموږ انقلابونه له ټولو لارښودیزه آزادي غوښتونکو شعارونو او له ټولو هغو مخکښو آرونو سره سره، د ډېر حساسیت او مذهبي جرړې له امله د جنسي مسئلې له حله ډډه

کوي او د همدې لپاره له ملنډيزو تضادونو سره مخ کېږي...
له مارکس څخه غږېږو، خو بيا هم له تورې ږيرې او زرغونې چينې سره يو بدوي راځي،
حرز او تعويد مو غاړې ته اچوي او خپل کرامات را زده کوي!!!

■ د ښکېلاک نقشه دا وه، چې هند د خوراکي مسالو او طبي بوټو، مصر د مالوچو،
سيلان د چايو او چين د وريجو او ابيومو توليدونکي پاتې شي... که ونشو کړای له
چوپاني ټولنې، کمپيوټرې ټولنې ته واوږو، جنرال موټورز او وال ستريت او د راکفلر او
فورډ کورنۍ به تر اجله راباندې واکمنې پاتې شي.

■ زما په اند د عربي انسان د بشپړې جغرافيه بدلون او بياجوړېدنې ته انقلاب وايي.
عربي عقل کړکيچن دی، ځکه له عمله او اغېزې پاتې دی. هغه ډرې ته ورته دی
چې په کوفي خط ليکل شوې او له ځانه بېزاره ده. د عربو انقلابيانو دنده ده چې پر
نوي کاغذ بېخي نوي څه وليکي، ځکه پخوانی کلام د خپلو ټولو دالتونو او رموزو
څخه جلا شوی دی.

خو له کومه يې پيلوو؟
له پيريانو يې پيلوو که له ماشومانو، له بې فکره فکرونو که له بې شکله شکلونو، له هغو
پاک ذاتو، چې لا زموږ په موعظو او منقولو اقوالو زهرجن شوي نه دي، له هغو ټولو
بې گناهانو يې پيلوو، چې کوپړې يې لا بڼه موندلې نه ده او ملاگانې يې لا محدبې
شوې نه دي؟

پر انقلابي فکر ده، چې د خپل نوم وړتيا ومومي او د بولدوزر د پله په شان د دې
سيمې هغه ويجاړې پاکې کړي، هغه ډېرې شوې خټلې وغورځوي، چې د انحطاط
له پېرونو راپاتې دي.

■ انقلابي ليکنې، انقلابي انسانان پنځوي. ليکنه او انقلاب سره لازم او ملزوم دي. که
په دې سيمه کې د هر انقلابي نظام اصلي موضوع عربي انسان وي، نو د مخاطبولو
لپاره يې بايد نوې بڼه رامینځته کړو...

د ټولو انقلابونو، چې لمبې وهي او يا به يې په راتلونکي کې لمبې پورته شي، دنده ده چې ليکوالان د انقلاب برخه وگڼي او د بدلون لپاره يې ياران او شريکان وشمېري. د انقلاب او ليکوالۍ تر مينځ هر ډول ټکر، چې اوس په ځينو عربي انقلابي نظامونو کې ليدل کېږي، د دواړو هم مهاله مرگ له ځان سره لري.

■ شعر يوازې يوه طبقه لري، چې ورته غوږ ږدي، لولي او ورڅخه اغېزمن کېږي. شعر هغه اورگاډی نه دی، چې «فرست کلاس» يې له دويم، دريم او نورو بېل وي. ټول هغه کسان، چې د شعر په اورگاډی کې مزل کوي، يو شان څوکۍ او يو ډول امتياز لري.

زه، هر چېرې چې وي او هر ډول چې وي، د يو شاعر په توگه د شعري پرولتاريا په کتار کې ودرېږم، يانې د ولس په کتار کې.

کاش په بل پېر وې راته گرانه!

کاش!

په بل پېر وې راته گرانه

په لاشاعرانه پېر کې

په لامهريانه پېر کې

په هغه پېر کې،

چې د نهیلی له عطره

د کتاب عطر

د ازادۍ عطر

ډېر

احساسېده.

کاش!

د شمعي په پېر کې وې راته گرانه

د لرگیو، د اسپانیوي راشیپلونو په پېر کې

په هغه پېر کې چې خطونه په بنیکو لیکل کېدل

د رنگارنگو اوبدل شویو کمیسونو په پېر کې

نه د ډیسکو په پېر کې

نه د فراري موټرو په پېر کې
نه د جين پطلونونو په پېر کې.

کاش!

په بل پېر مې ليدلې وې ته
په هغه پېر کې،

چې مرغی، هیلې، د سیند پريانې واکمنې وای

د انځورگرانو په پېر کې

د موسيقي پوهانو په پېر کې

د مينيانو

شاعرانو

ماشومانو

د لېونو په پېر کې!

کاش!

په هغه پېر راسره وای ته

چې پر گل و شعر و شپيلې و نبڅې ستم نه وای!

خو افسوس

ناوخته شو

د مينی گل په داسې پېر لټوو،

چې له مينې سره آشنا نه دی!

د مني مارغان راته گران دي

کله نا کله ورکېدل غواړم
د مني د مارغانو په شان
غواړم يو وطن ومومم
نوې وطن
پرته له ټاټوبه
پرته له خدايه،
چې نه مې څاري
داسې ټاټوبی،
چې دنېمني نه پالي.

کله ناکله تنبېدل غواړم
له خپل پوستکي
له خپله آوازه
له خپلې ژبې
غواړم وتبېتم
د باغونو د ورمې په شان
غواړم وتبېتم
له خپله سيورې
له خپلې نښې
غواړم وتبېتم

د خرافاتو، د مارانو له ختیځه
د خلفاؤو، د پاچایانو له ختیځه

غواړم مینه وکړم
د مني د مارغانو په شان
ای د چرو ختیځه،
ای د زندی ختیځه
ای امیرانو، ای پاچایانو
غواړم مینه وکړم
د مني د مارغانو په شان.

د يو بافرهنگه سپي يادښتونه

اربابه!

نه زر غواړم، نه حرير، نه ياقوت

نه ورپښم، نه اطلس

غواړم، خبرې مې واړوې

په شعرونو کې پنځوم

د عربانو کرکه

د عربانو کریکه!

اربابه!

که شعر دې نه خوښېږي

که غزل دې نه خوښېږي

جلاد ته ووايه

پرېږدي

پرېږدي

آزاد

وغايم.

له شعره څه گټه؟

له شعره څه گټه
که پاڅون اعلامولی نشي؟
که بلوسگران نابودولی نشي؟

له شعره څه گټه
چې اړتیا یې لرو
اورشیندونکي بلوا ته لمسولی نشي؟

له شعره څه گټه
که د زورواکو شاهانو له سره
تاجونه اخیستلی نشي؟

ډبرويشتونکي ماشومان

نړۍ يې حيرانه کړې،
په لاسونو کې يې ډبرې
ډيوه يې روښانه کړې په ترورمه کې
زېرى ورکوي
مقاومت کوي
منفجرېري د بم په شان،
شهيدان دي
خو مور د قطبې يرو په شان
چې پوستکى يې د يخنى په وړاندې
کلک شوى
لا کنگل يوو.

زموږ پر ځاى جنگېري،
په ځمکه ولوېري
موږ بېغمه ناست قهوه خانو کې
قهوه څښو په مزو کې
دا يو لالهانده سوداگرى کې
دا بل د ميليارډو ډالرو په تمه
هنه بل د مرمينو سينو په لټه

د څلورم واده په هڅه

هغه یو په لندن کې گرځي

اسمانڅکو مایو پسي

دا بل سرگردانه د وسلو سوداګرۍ پسي

یو ډیسکو کې اخلي غچ له سیاله

دا بل د حکومت د تاج و تخت

په لټه.

آه...

د خیانتونو نسله

د پیسه پالنې نسله

بېکاره نسله

هرځایي نسله

که تاریخ څومره هم پخ ودرومي

یو ورځ به ډېرو پښتونکي ماشومان

پر تاسې جوړ کړي

د لغتو باران.

د بلقيس * په وينبتو کې دولس سره گلان

۱

پوهېده چې ما به ووژني
پوهېدم چې هغه به ووژل شي
وراندوينې وختلې دواړه سمې
هغه د پتنګې په شان
د جهالت د پېر پر ويجاړو ولېده
اوزه د هغه عصر د غابنو تر مينځ،
چې شعر
د بنځې سترګې
او سور گل د آزادۍ
له ستونې تېروي
درې ورې شوم.

* بلقيس الراوي د نزار قباني مېرمن وه. هغه د ۱۹۸۱ کال د دسمبر د پنځلسمې نېټې په انتحاري بريد کې، چې په بيروت کې د عراق پر سفارت تر سره شو، له ۶۱ نورو کسانو سره ووژل شوه. دا بريد الدعوه اسلامي ډلې، چې د ايران د آخوندي رژيم ننگه يې له ځان سره لرله، تر سره کړ. پ. ژ

۲

پوهېدم،

چې وبه وژل شي

د خچتيا په پېر کې بنايسته وه

د کرغېرنيا په پېر کې رڼه وه

د انسان وژونکو په پېر کې انسانه

د شينکۍ په مينځ کې نايابه لعله

د بې شمېره مصنوعي ښځو په مينځ کې اصيله!

۳

پوهېدم،

چې وبه وژل شي

ځکه روښانه يې وې سترگې

د ياقوت د دوه سيندونو په څېر

ويښته يې اوږده

د بغداد د شپو په څېر

دې ټاټوبي

دې ټولې زرغونتيا

د زرگونو خرماوو انځورونو

د بلقيس په لېمو کې

تاب

رانه وړ.

۴

پوهېدم،

چې وبه وژل شي

خکه د غرور لورښود يې

د ټاپوزمې له لورښوده و خورا لوی

پرتم،

پرې نښوه،

چې د انحطاط په عصر کې ژوند وکړي

خاندانه اروا يې پرې نښوه،

چې په ترږمو کې ژوند وکړي.

۵

هسک غرور يې

نړۍ کوچنې کړې وه

بکس يې وتاړه

ورو ورو

د پښو د گوتو په څوکو،

بې له کومې خبرې يې

نړۍ پرېښوده.

۶

نه ډارېده

چې مورنۍ ټاټوبۍ يې ووژني

ډار يې دا و،

چې مورنی ټاټوبی یې ځان ووژني!

۷

زما پر کتابچو یې

د شعر د بډایه ورېځو په څېر

شراب

گبین

توتکی

سره یاقوت

وبهول

زما پر احساس یې

بادبانونه

مرغان

او له نهیلی ډکې شپې

وشیندل

له تللو وروسته یې

د اوبو دوران پای ته ورسېد

او د تندې دوران پیل شو.

۸

همېش مې احساسوله

د تگ په حال

چمتو یې په سترگو کې وو بادبانونه

د تللو په حال

پر بنو يې روانه وه الوتکه د هسکېدو په حال
په لاسي بکس کې يې
زموږ د واده په لومړنۍ ورځ
پاسپورت
د الوتکې ټکټ
او ويزې د هغو ټاټوبو،
چې ليدلي نه وو
يوه ورځ مې وپوښتله،
په دې کاغذونو کوې څه؟
ويې ويل:
له سرې زرغونې سره ديدار لرم.

۹

کله چې د کنډوالو له مينځه
بکس يې ورله راکړ
ما يې
پاسپورت
د الوتکې ټکټونه
او ويزې وليدلې
يوه شوم،
چې ما له بلقيس الراوي سره واده کړی نه و
زه د سرې زرغونې مېړه وم...

۱۰

کله چې بنایسته بنځه مري
خُمکه خپل تعادل له لاسه ورکوي
سپورمۍ سل کلن عمومي وير اعلاموي
او شعر يې کاره کېږي!

۱۱

بلقيس الراوی
بلقيس الراوی
بلقيس الراوي
د نوم آهنگ يې په ما و گران
د شونډو په سر مې په کراتو تکرار اوه
د نامه په څنگ کې يې
غبرگول د خپل نامه سخت ډارولم
لکه د رنې ويالې خړول
يا د يوه بنایسته سمفوني گډوډول.

۱۲

دې بنځې
نبايد ډېر ژوند کړی وای
دې پخپله هم نه غوښتل
هغه،
د شمعي د يوې لمبې په څېر وه
د بليڼدې د يوې شغلي په څېر وه

د يوې شاعرانه شېبې په څېر،
چې د وروستۍ کرنې دمخه
انفجار کوي....

دلته ولې څوک نه خاندي؟

گرانه!

چې په سترگو کې دې
ویر، غربت او تراژیدي وینم
مور هغه هېواد یوو،
چې په بنادۍ نه پوهېږو!
ماشومانو مو لا
د بودۍ ټال لیدلی نه دی
هغه هېواد،

چې دروازې یې تړلي
اند او احساس یې لغوه کړي!

هغه هېواد،

چې په کوټرو کوي ډزې
په ورېځو، په جرسو کوي ډزې
دلته مارغان د الوتلو پروا نلري
شاعر د شعر ویلو ډار نلري!
هغه هېواد،

چې د تللو لار نلري
ان مچ له الوتلو ډارېږي
د شعر شپه دلته نه جوړېږي!

هغه هېواد،

چې نيمايي يې پنډغالی

نيمايي نور يې ساتونکي

مړو يې کړی واده

د يو بل له مېرمنو سره

مالومه نه ده

خلک يې چېرې رهيدلي!

زېرسرې فرانسوی سېلانی راته وايي

ستاسې هېواد ډېر بڼايسته دی،

چې تر اوسه ما ليدلی

دلته،

باران خاندي

گلان خاندي

الوچې خاندي

انار خاندي

ياسمن راځوړند له دېوالونو

خو دلته ولې څوک نه خاندي؟!

ورخ به شي!

ورخ به شي
ته به راته گرانه يې
ورخ به شي
اندېبننه مه کوه،
چې پسړلی دی ځنډېدلی
وېرجنه مه اوسه
که باران دی ودرېدلی
رنگ به بدل شي حتماً د اسمان
سپورمې به راستانه شي خپل مدار ته.

ورخ به شي
ورخ به شي
هنه ورخ به پوه شم،
چې تمدن ولې بنځينه دی
شعر ولې بنځينه دی
عاشقانه ليکونه ولې بنځينه دي
بنځې چې ميينېري
ولې په مرغی
په رڼا
په اور
بدلېري!

ورخ به شي
د بدويت جامې گوڅارم،
چې زده کړم آر د خبرو اترو!
ورخ به شي
هغه ورخ به
د انحطاط دوره خوشې کوم
تا ته به ښکلي کليمات ليکم
د کليمو له بريدونو به تېرېږم
د کلام شيشه به ماتوم!

ورخ به شي
هغه ورخ احساسات مې رهبري کوم
د غرور سر مې پرې کوم
د قبيله اى تعصب ميراث له دننه پرېمنم
د پاچايانو پر ضد بلوا کوم.

ورخ به شي
سرتېري مې رخصتوم
آسونه مې خوشې کوم
فتوحاتو ته مې د پای ټکى ږدم
خلکو ته برالا وایم:
ستا د سترگو ساحل ته رسېدل
خه لويه بريا ده!

له اباتمامه * بخښنه

۱

گرانو شاعرانو
که راتولېږو چې جوړې کړو کوکې
چې وېرجن لاوېرجنوي
لامالوي
که یوازې د شعر ترنم
د شاعرانو یوځای کېدل،
جلا کېدل دي
که تویوي شراب مو په خوله کې
چې مست او نشئه مو کړي
ومورژوي د خزان د پانو په شان
نوزه معذرت غواړم!

* اباتمام (حبيب بن اوس الطائي) د عباسيانو په دوران کې يو مشهور عرب شاعر و. هغه په شعر کې د نوښتخانده، خلاقانه او تازه او پيچلې انځور د کارولو له امله مشهور و. پ. ژ.

۲

گرانو شاعرانو

که نخېرو د تل په شان بې پېښو
که ويناوې کوو د تل په شان بې غاښو
که باورمن يوو د تل په شان بې ايمانه
که په دار وهو د خپلو قرتو پرتو په پړي
هر څوک چې رانوځي تالار ته
نوزه مې ټولوم ټولې پانې
او معذرت غواړم!

۳

گرانو شاعرانو

که تر قيامته اخته په جنجال يوو
د همزه ليکلنې پر سر
که تر قيامته ترنگيلي يوو
د عمرو بن کلثوم* د قصيدې پر سر
که غواړو هماغه تکراري شعرونه په کراتو ولولو

* عمرو بن کلثوم له اسلام مخکې يو عرب شاعر و، چې د حماسي شعر ويلو لپاره يې شهرت درلود. پ.ژ.

که غواړو بیا بیا د نصب و جر حرفونه وژیوو*
که غواړو بیا دروغ ووايو
که غواړو بیا خلک دوکه کړو
که غواړو بیا تندر د برېښنا جوړ کړو،
بې له دې چې باران وورېږي
نو زه مې ټولوم ټولې پانې
او معذرت غواړم!

۴

گرانو شاعرانو
که له یو بل سره راټولېږو
چې شراب وڅښوو
چې مست شوو
چې څملو د ریحان و عنبر پرکتونو
که گمان کوئ چې شعر اجاره شوې نڅاگره
د جشنونو ده

یا د ویر، د زیږون د مراسمو کرایه شوې
یا د زیر او عنتره** د خبرو تکرار

*نصب حروف هغه یو دي، چې مضارع فعل منصوبوي. یانې د مضارع فعل د اعراب علامت بدلوي او جر حروف هغه یو دي، چې له ځانه وروسته نوم ته کسره ورکوي، یانې هماغه اضافه حرف ته ویل کېږي. پ.ژ

**الزیر سالم او عنتره بن شداد دواړه له اسلام وړاندې د عرب اوڅارې ادبي او حماسي څېرې وې. پ.ژ

که گمان کوی
د شعر یوازینی اندېښنه
د قیصر د معشوقې سرگرمول دي
د مانی ټولو ساتونکو، سرتېرو ته رشوت ورکول دي
که گمان کوی چې د **حجاج** د خطبې غلا کول دي
په خپله د **حجاج** او د منبر غلا کول دي
که وژنو یو بل چې پوه شوو
څوک دی تر ټولو زبردست شاعر
نو بیا مو تر ټولو لوی شاعر
خنجر دی.

۵

ای اباتمامه

چېرې یې؟

عطرچنې ویناوې دې چېرې دي؟

چېرې دی هغه لاس،

چې په ناپېژاندو کې کړي سفر

کړي نوې پنځونې

ای اباتمامه،

قصیدې مو کونډې شوي

لیکنې مو کونډې شوي

کلیمې، انځورونه مو کونډې شوي

نه مو پر کتابچو بهېرې اوبه

نه مو پر بېړيو لگېږي بادونه
نه لمر شته، نه سپوږمۍ

ای اباتمامه،

شعر پر ځان راڅرخېدلی
کلیمې، د لغتونو قاموس لمسېدلی
کلیوال، ښاریان لمسېدلي
سیند له خپله رنگه ستړی شوی
ونې له خپله تنې ستومانه شوي
مور دلته

د اصحاب کھف په شان

ناپوه، بې خبره

نه مو انقلابیانو انقلاب کړی

نه مو شاعرانو شعر ویلی

ای اباتمامه

زمونږ شعرونه مه لوله

ټولې مانۍ مو کاغذي

ټولې اوبښکې مو ډبرې

٦

ای اباتمامه

شعر په خپلې ژورتیا کې دی یو سفر

د راتلونکي په لور دی یو ماڼو

هغه کشف دی، چې نه پاتې کېږي په انتظار
خو مور بدل کړی د واده د جشن په شان په یو شي
د هغه درېدلي بادي برنجي سازونو د ریتم په شان په یو شي
ته وایی گواکی
همدا یې برخلیک دی

۷

ای د کلیمو امیره
وبخښه چې مور ټولو له کلیمو سره کړی خیانت دی
په تشطیر، تربیع، تخمیس او توصیف مو ستړي کړي
ای اباتمامه
اور مو سوځي
خو لا اخته یوو مور په شخړو له یو بل سره
د مصروف و ممنوع الصرف په اړه
نیواکگر پوځ هم
ممنوع الصرف دی!!

لا مو لینگې رپوو
ناست په انتظار په مسجدونو کې
چې راشي امام علي یا عمر
خو یو به هم رانشي
رابه نشي
بې له خپلې تورې
څوک بریا ته رسیدلی نه دی

ای باتمامه

پر شعر نلري ایمان نور خلک
پر شاعرانو نلري ایمان نور خلک
ته ووايه ای شاعره
کله چې شعر زړېږي
ولې په چاره نه وژني
خان نور؟!

شعر پوښتنه کوي

سره له ټولو جلادانو،
چې غوڅوي سرونه
خوشحال يم چې له شعرونو مې ډارېږئ
نېکمرغه يم چې د رنگونو له څاڅکو وېرېږئ
د کاغذونو له خش خشه رېږئ!

ای واکمنو،
چې له کلیمې وېرېږئ
له ترانې ډارېږئ
له خلاقه شاعره رېږئ
ای واکمنو،
چې په خپل واک ډارېږئ
د گلونو له ورمې بېرېږئ
د زردالانو له بویه وېرېږئ
ای واکمنو،
چې ورکوی پوځیانو ته فرمانونه
چې بند کړي
توروتمبو شاته
شوقونه

خوشالپرڻم چي سڀي مو خوشي ڪوي
دروازي مو تري
په خپلو بنڻو ڍار پري،
چي بندي نشي د ميني په لومه د پاچا يانو

خوشالپرڻم چي ڪتابونه مڀ قتل عامي
شعرونه مڀ ذبحه ڪوي
خو جسد به مڀ شي بدل
په بارگاه يوه ورڻ
په زيارت د ميانو د ورتگ يوه ورڻ

هڀڻوڪ نشي ڪولاي آسونه ايسار له شنيڊلو ڪري
مرغي بندي د نويو ٽاٽوبو له موندلو ڪري
وبه وڙني ليڪوالان
خو ليڪل وڙلي نشي
وبه وڙني سندرغاري
خو آواز وڙلي نشي
په دي سيالي ڪي يوازي ڪليمي بريالي دي.

يوه ڪوته
يوه حرمسرا
نهه نوي بنڻي مو راغوندي ڪري
هر ڇه دي برابر:
نڪاح خط

طلاق خط

شراب په جامونو کې
سترگې مو سرې د نغري د سکروتو په شان
خو د اخلاقي ارزښتونو لپاره
تل مو منعه کړي زما اشعارا!!!

په تمه راله واوسئ،
بې خبره راځم
د مېدی یا بُراق په شان
سترگې په لار راله واوسئ،
د پېژندو مې اړتیا نشته
خلک به راځوړند کړي پر دېوالو
د پاچا د عکسو پر ځای
عکسونه زما.

راله منتظر واوسئ ای دلالانو،
چې ودان کړي مو د تېلو له پیسو دي
د نفاق اهرمونه
شعر و نثر مو راته بدل کړ
د ارتزاق دي دکانونه!

سترگې په لار راله واوسئ،
چې شعر:
د ولس د تندي له خولو
د ډوډۍ له بشرو

د خپلو له گړنگونو
له زورو راپورته شویو زلزلو
د بهر په لور تل پنځول کېږي.

ای واکمنو،
هر خومره که لوړ کړئ
دېوالونه
بنده به نکړای شئ
د لمر څرکېدنه!

مسافر

سپاره د ویر په بېړۍ
رهبر مو یو مزدور
شیخ مو غل د دریا بو
بې وطنه
چارل شوي
د مرغیو په خبر د مهال پر نقشي
بې اسناده مسافر یوو
بې کفنه مړي.

مور د عصر بدلنې
پلوري مو
پیسې اخلي واکمنان
مور د مانیو مینځې
له کوټې نه کوټې ته
له غېږې نه غېږې ته
له مالک نه مالک ته
له بُت نه بُت ته
هر شپه منډې په خبر د سپیانو
له عدنه تر طنجه

له طنجه تر عدنه

په لتون د قبيلې،

چې راووايي هرکلی

د پردې په لته د پتېدو

د سرپناه په لته د مېشتېدو

شاوخوا مو دي اولادونه

ملاگانې يې دي کروېې

لتوي په زړو قاموسو کې

بې ساری يو جنت

بې ساری يو غټ دروغ

د وطن په نامه

يو دروغ.

دېره يوو د ژړا په ښار

قهوه مو د کربلا وينې

غوښه مو گډه د کربلا په غوښه

خواړه

خښاک

عادتونه

بیرغونه

گلونه

قبرونه

پوستکی

مو لري مُهر د کربلا

څوک مو نه پېژني په دې بیدیا

نه اوبس، نه ونه د خرما

نه تېره، نه میخ

نه هندي، نه عفرايي

پانې مو شکمنې

فکرونه مو جالبه

نومونه مو نه دي نومونو ته ورته

نه مو پېژني

هغوی چې تیل څکي

نه مو پېژني،

چې اوبسکې څکي

رنځ څکي.

بندیان یوو د هغو متنونو،

چې واکمنان یې لیکي

بندیان یوو د هغه دینونو،

چې ملایان یې تفسیروي

بندیان یوو دننه د غمونو،

غمونه مو دی خوندور له هرڅه په تنونو

څاري مو په قهوه خانو کې

څاري مو په کورو کې

څاري مو ان

د ميندو په نسو کې!!

په انتظار دی هر چېرې

يو مخفي جاسوس

له قهوی مو څکي

پر تخت مو بيدېري

په ليکونو کې مو گوتې وهي

کاغذونه مو لتوي

په پزه مو ننوځي

په توخي سره مو راوځي

ژبې مو پرې شوي

سرونه مو پرې شوي

ډوډۍ مو له ډار،

له اوبنکو سره لمده شوې

که اعتراض وکړو د سيمې ساتونکې ته

راته وايي: اعتراض ممنوع

که تضرع وکړو د اسمانو خدای ته

راته وايي: تضرع ممنوع

که نارې د مرستې وکړو د الله رسول ته

راکوي نه ستنېدونکي ويزې مور ته

که د وروستي قصبې لپاره

يا د وروستي وصيت لپاره

مخکې له دې چې راځوړند شوو له داره

وغواړو قلم د ليكلو لپاره
موضوع بدله كړي د دې لپاره.

ای وطنه
چې د کرکې پر دېوال یې صلیب کړی
ای د اور غونډسکې
چې د گړنگونو په لور یې رهي کړی
پیدا نه شول څوک
نه له مضر نه له ثقیف قبیلې
چې په وینه لت پت دې وطن ته
نذرانه یو جام له خپلو وینو کړي
یا ورکړي خپلې یو بوتل شریفې میتیاژې
یا له دې څیري څیري عبا
چا درنکړه یوه ورځ
یوه خولۍ
یوه چپنه ډالۍ

ای وطنه،
چې د خزان د وښو په شان یې مړاوی
شکېدلي یوو مور د ونو په شان له خپلو زېلو
له خپلو هیلو، یادونو آواره شوي یوو
ډارېري سترگې مو له خپلو اوازونو
واکمن مو دي هغه خدایان

چې بهېری شنه وینه یې په رگو کې
مور د کنیزانو نسل
نه مو پېژني د حجاز مشران
نه مو پېژني د صحرا عامیان
نه مو **ابوالطیب مني** نه مو **ابوالعتاهیه**
که ځي رانه یو جلاد
سپاري مو په بل جلاد

د ستړیا د بندرونو مهاجر
د بیروت له سینده د عرب تر سینده
نه مو غواړي څوک
نه **فاطمیون**، نه **قرمطیان**
نه **مملوکیان**، نه **برامکیان**
نه شیطانان، نه ملایکې
نه مو غواړي څوک
په مالگینو بناړو کې،
چې پرې کوي هر کال
د میلیونو کتابونو سروڼه
په هغه بناړونو کې،
چې دولتي استخبارات یې کوي
د ادبیاتو لارښوونه
نه مو غواړي څوک

سپاره د ویر په بېړۍ
رهبر مو یو مزدور
شیخ مو غل د دریا بو
لکه مورکان په قفسونو کې بندیان
نه مو مني کوم بندر
نه مو مني کومه مېکده
پاسپورتونه مو ټول راصادر کړي شیطان
لیکنې چې کارو
خوښې نه دي ټولې د سلطان

له زمانه یوو بهر مسافر
له مکانه یوو بهر مسافر
پیسې ورکې، شتمني ورکه
اولاد ورک، نوم ورک
پېژاند ورک، د امنیت حس ورک
نه مو بنی هاشم پېژني، نه بنی قحطان
نه مو بنی ربیعہ پېژني، نه بنی شیبان
نه مو د لنین پېروان پېژني، نه د ریگان
ای وطنه،
ټول مرغان دي په خپله ځاله
چې حرفه یې ده آزادي
مري دباندې له وطنه.

مینه او تېل

۱

ته به څه وختې پوهېږی؟

ته به څه وختې پوهېږی؟

راله ووايه ښاغلیه؟

زه د هغو جینکو په کتار کې نه یم،

چې ستا محبوبې دي

نه ښځینه فتحه یم،

چې ورسوا مې پر خپلو فتحواتو کړې

نه کومه شمېره یم،

چې ورزیاته مې پر خپلو دوسیو کړې

ته به څه وختې پوهېږی ښاغلیه؟

۲

ته به څه وختې پوهېږی؟

ای اوښه،

چې تر اوسه په بیدیا کې

اوسار تړلی نه دی ستا په پزه چا

خېره دې،
لاسونه دې
همېش
د خيرو،
د ټناكو لاندې پټ
ته به څه وختې پوهېږي؟
چې زه به نوره ستا په لاسو کې
د سگرتو ايره نه يم.

ته به څه وختې پوهېږي؟
چې پر بالېت به دې
له زرگونو سرونو يو سر نه يم
ته به څه وختې پوهېږي؟
چې ستا د ليلام
مجسمه به نه يم
ته به څه وختې پوهېږي؟
چې پر سينه به مې نه وي ستا نوکاري
ته به څه وختې پوهېږي؟

۳

ته به څه وختې پوهېږي؟
چې ما به نشې کړای بې حسه
امارت به دې نشي کړای ما بې سده
ته به څه وختې پوهېږي؟

چې سره له تېلو
سره له ټولو امتیازاتو
سره له هغو تېلو،
همرنگه ستا د چپني
سره له هغه بې شمېره موټرونو،
چې گڼو معشوقو له ډالی دي
ته به د نړۍ څښتن نشی.

څه شول ستا هغه مشهوره د اوبنانو بازارونه؟
څه شول ستا پر لاسونو هغه خالونه؟
څه شول ستا د کېردۍ سوري؟
څه شول ستا د پښو د تل چاودونه؟
څه شول ای منفعله؟
څه شول ای د خواهشاتو مریبه؟

اوس دې عقشبازي د صفتونو شرحه
لسها ښځې سر په سر
د لذت پر پرستن انباروی
د یوه مړه حیوان جسد په څېر
له دېوال یې راڅړوی
ته به څه وختې پوهېږی ښاغلیه؟

۴

ته به څه وختې پوهېږی؟
ای څپتوره

زه هغه نه يم،
چې له اوره دې وډارېږم
لېواله ستا د جنت شم
لوړ مې دى عزت
باوقاره له سرو زرو،
چې ته يې لرى په لاسو
ته به څه وختې پوهېږى؟

زما فكر دى جلا
ستا د فكر له فضا
اى چې خانواكى دې
په سلول سلول كې وهلي جرړې
اى چې بيديا سخته شرمنده ده،
چې تا ته ده منسوبه
ته به څه وختې پوهېږى بناغليه؟!

۵

اى د تېلو اميره
د خپلو هوسونو په چقړو كې ورغړه
ورغړه، لكه پر كاشيانو رغړېدنه
ورغړه د گمراهۍ په لوگيو كې ورغړه
ته تېل لرى تېل
د خپلو معشوقو پر پښو يې ومېښه
اى د تېلو اميره

په پاریس کې دې لیدلي نایت کلبونه
وژلي یې ستا په ذات کې رحمونه
وژلي یې ستا مېرانه مهرباني
د بدلمنې ښځې په پښو کې دې
ښخ کړی غچ تر خاورې لاندې
په وړیا دې ورکړ **قدس**
په وړیا دې ورکړ خدای
په وړیا دې ورکړې ان د مرو ایرې...
تا له سره هېر کړي،
چې د اسرائیلو په جگړه کې
جنینونه په خاوره ولېدل
تا خو له سره هېر کړي،
چې څومره ودانۍ ړنگې
پر سرو شوې
تا خو له سره هېر کړي،
چې څومره قرآنونه سوځېدلي
په اور کې
تا خو له سره هېر کړي،
چې رېډولې یې خپله جنډه
د هېواد د څیري بېرغ پر ځای ده
تا خو له سره هېر کړي،
چې په **حیفا** و په **یافا** و **بئرالسبع** کې
هره ونه صلیب شوې د خلکو لپاره

د هغو لپاره چې تا هېر کړي له سره
چې وو ستا له نسله

قدس دې په وینو ډوب
خو ته ډوب په شهوتو کې
داسې آرامه بیده یې
گنې دې ناوړین له تا سره څه تړاو نه درلود
ته به څه وختې پوهېږی؟
کله به دې په ذات کې انسان راوینېږي؟
ته به څه وختې پوهېږی؟

پوښتنه

ما مه پوښتنه،
چې څنگه يم؟
که رښتيا يم درله گران...
رانه وپوښتنه:
گوتې دې څنگه دي؟

مور په «ترهه گری» تورنوي!!

مور په «ترهه گری» تورنوي
که دفاع وکړو د گل له بویه
که دفاع وکړو د بنځې له خوشبویه
که دفاع وکړو له بې گناه قصیدې

مور په «ترهه گری» تورنوي
که دفاع وکړو له شنه اسمانه
له هغه هېواده،
چې په کې څه پاتې نه دي
نه هوا، نه اوبه
نه کېردی، نه اوبښان
نه توره یوه قهوه...

مور په «ترهه گری» تورنوي
که دفاع وکړو په مېرانه
د بلقیس له زلفانو
د میسون له لبانو
له هنده

له رغده

له لبنی

له ربابه

که دفاع وکړو

د الهام په بڼه چې راوړېږي له بنو

د رانجو له بارانه!

له ما سره به و نه مومئ

محرمانه شعرونه

محرمانه ژبه

یا محرمانه کتابونه،

چې بنديوان يې د دروازې تر شا کړم!

ان يوه قصيده نلرم،

چې روانه محجوبه وي

په واټو کې...

مور په «ترهه گری» تورنوي

که د خپل هېواد له پاتې شونو وليکو

ناتوانه،

شیندلي،

پنگېدلي

چې غړي يې وراسته

پاشېدلي

له هغه هېواده چې پېژاند لتوي

له هغه بې نومه پرگنو
له هغه هېواده،
چې له تېرو بډايه شعرونو يې
پاتې نور څه نه دي
د خنساء* له قصيدو پرته
له هغه هېواده،
چې د اسمان په لمن يې
سره، شنه يا زېره آزادي پاتې نه ده...
له هغه هېواده،
چې د ورځپاڼو پېرېدو ته مو پرېردي
خو د خبرو اورېدو ته مو نه پرېردي...
له هغه هېواده،
چې پر ټولو مرغيو
د چغېدو تلپاتې بندېز لگېدلی
له هغه هېواده،
چې ليکوالان يې عادت شوي
له ډېره ډاره،
پر هوا ليکل کا!!

* خنساء، چې اصلي نوم يې تماضر بنت عمروالسلميه و، له اسلام څخه دمخه يوه مشهوره شاعره وه. هغه د خپل ورونو، صخر او معاويه لپاره، چې د اسلام له عصره وړاندې ووژل شول، د مړثيه ويلو لپاره مشهوره ده. د هغه په قصيدو کې تر ډېره د خپلو ورونو زورتيا او وير او خپگان بيان شوی دی. پ.ژ.

له هغه هېواده،
چې حال يې، احوال يې
زما د وطن له شعره څه توپير نلري:
خوشې شوې ويناوې
بې مانا خبرې
وارداتي کلام
غيرې عربي ژبه
غيرې عربي بڼه،
چې نه پيل لري نه پای
نه له خلکو سره اړيکه
نه له ځمکې سره
نه د بشر له رنځونو سره!

له هغه هېواده،
چې درومي د سولې مذاکراتو ته
له مېړانې تش
پښې بېله!

له هغه هېواده،
چې سړيو يې له ډاره
ځانونه لامده کړي!
او له مېرمنو پرته
څوک ورپاتې نه دي
څوک ورپاتې نه دي،

چې نه ووايي هغو ته،

چې په گونډو شول

او جوړه يې هتې

زموږ له ډوډۍ،

غوږو،

له کورو،

له خالانده تاريخو کره

داسې شعر راپاتې نه دی،

چې خپل عفت يې

په پرستني د سلطان لړلی نه وي!

موږ په سپکېدو يوو روږدي شوي

له هغه انسانه به پاتې څه شي،

چې عادت يې د سپکېدو شي؟!

لټوو د تاريخ په کتابو کې

اسامه بن منقذ

عقبه بن نافع

حمزه و عمر

او خالد، چې د شام په لوري درومي...

په ملي ږوندتيا يوو اخته شوي؟!

يا له کورمالۍ کېږو موږ؟!

موږ په «ترهه گری» تورنوي

که تر اسرائیلي بېلدوزرو لاندې،
چې مو خاوره اړوي راوړي
تاریخ مو اړوي راوړي
انجیل مو اړوي راوړي
قرآن مو اړوي راوړي
خاوره د پیغمبرانو مو اړوي راوړي،
ونه غواړو شوو مړه
که گناه مو دا وي
نو بیا څومره بنکلي ده «ترهه گري»!

مور په «ترهه گری» تورنوي
که د مغولاتو، یهودیانو* او بربرو په لاسونو
ونه غواړو شوو نابود
که د امنیت شورا،
چې خپته ورباندې اچولې ده لوي امپراتور
وولو شیشې
په کابو!

مور په «ترهه گری» تورنوي

* نزار قباني په ځينو شعرونو کې په مستقیمه توگه پر یهودانو برید کړی او ان دا یې هم ویلي
که چېرې هیتلر له یهودانو بې غمه کړي وای، نو فلسطین به له داسې رېرې سره مخ نه وی.
د نزار قباني دا ډول دریځ یو ارتجاعي او ناسم دریځ دی، ځکه ستمگران هېڅکله د خپلو
ولسونو استازي کېدای نشي. که چېرې ونکړای شو د ولسونو او دولتونو، د ولسونو او واکمنو
ستمگرو طبقاتو تر مینځ توپیر وکړو، نو د یو دموکراتیک او آزادي غوښتونکي دریځ پر ځای
یو ارتجاعي او استبدادي او ورسته پاتې دریځ غوره کوو. پ.ژ.

که له لېوه سره مذاکرې ته غاړه کېنږدو
او امریکې،
دې بې فرهنگې ته
د بشري کلتور په وړاندې
له دې بې تمدنې سره
د نني تمدن په وړاندې
د مرستې لاس ورنکړو!
امریکا هغه ستره ودانۍ ده،
چې دېوال نلري!

مور په «ترهه گری» تورنوي
که مخالفت وکړو له هغې زمانې سره،
چې په کې شتمنه،
مغروره

خواکمنه امریکا
د عبري ژبې رسمي ژباړونکې شوې!

مور په «ترهه گری» تورنوي
که د قدس و الخيل
يا د غزې و ناصرې
پر مخونو گلونه وشیندو
که ویسو اوبه محاصرې ته!
ډوډۍ محاصرې ته!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که غږ پورته کړو
د پرگنو ضد مشرانو په وړاندې
د هغوې په وړاندې،
چې زینونه یې بدل کړل
غوره یې د وحدتپالنې پر ځای کړه دلالي!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
وايي د «ترهه گری» کوی ننگه،
که د فرهنگ دنده کړو خپله
که د فقهې او سیاست کتابونه لولو
که یاد کړو خپل لوی خدای
که سورت د «فاتحې» کړو تلاوت
که د جمعې خطبې ته شوو غوږ

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که له خپلې خاورې
د خپلې خاورې له ستروالي دفاع کړو
که پاڅون کړو
پر خلکو د تېري په وړاندې
پر ځان د تېري په وړاندې...
که راپورته په ملاتړ شو
د واټونو د خرما د وروستيو ونو
د اسمان د وروستيو ستورو

د خپلو نومونو د وروستيو تورو
د خپلې مور د شيدو د وروستيو خاڅکو
که گناه مو دا وي
نو بيا څومره ښکلې ده «ترهه گري»!

له «ترهه گری» سره موافق يم
که ژغورلای مې شي له هغو کډوالو،
چې له روسيې
له رومانيې
له مجارستانه
له لهستانه راغلي
او په فلسطين کې يې
زموږ پر اوږو پښې ايښي
راغلي،
چې د قدس منارې
د الاقصی جومات دروازې
دبرليکني او گنبدونه رانه غلا کړي.

له «ترهه گری» سره موافق يم
که وکړای شي مسيح
د مرگ او ويچارنې له سفيرانو
آزاد کړي
مقدسه مريم او مقدس ښار
آزاد کړي.

تر پرونه مو خلک
د خپلو ټاټوبو په واټو کې
په خېر د اسونو شپېدل
څپاند وو ډگرونه
د نهرونو د صلابت په شان
خو د اوسلو له تړون وروسته
نور مو غاښونه په خولو نشته!
بدل شوي په رانده ملت یوو مور؟!
بدل شوي په گونگي ملت یوو مور?!

له «ترهه گری» سره موافق یم
که له ستمگرو، بلوسگرو ژغورلای شي ملت
د انسان له وحشته ژغورلای شي انسانیت.

له «ترهه گری» سره موافق یم
که له یهودي امپراتوره مې ژغورلی شي
که له رومي امپراتوره مې ژغورلی شي.

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو چې په «عدل» و «انصاف»
وېشل شوې نوې نړۍ وي
د اسرائیلو
د امریکې تر منځ!

له «ترهه گری» سره موافق یم
له ټولو شعرونو سره
له ټولو نثرونو سره
له ټولو غابنونو سره،

چې په خوله یې لرمه
تر هغو موافق یم،
چې نوې نړۍ وي
دریست د قصاب په واک کې!

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې نوې نړۍ
مور د لېوانو په کتار کې شمېري!

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې د امریکې سنا
د نورو کړنې ارزوي

جایزې ټاکي
جزا ټاکي!

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې نوې نړۍ

په خپل ذات کې د عربو له بويه وي
بېزاره

له «ترهه گری» سره موافق یم

تر هغو،

چې نوې نړۍ

زما د ماشومانو سرونه پرې کوي

او د خپلو سپو مخې ته یې اچوي

نو برالا وایم:

له «ترهه گری» سره موافق یم...

له «ترهه گری» سره موافق یم...

مینه بریالی ده

سره له دې چې بریکی
جگېري زما په سترگو کې
سره له دې چې غم
بیدېري ستا په سترگو کې
سره له دې چې په دې دوران کې
پر نیکلا کوي ډزې
هر چېرې
پر اند و عدالت کوي ډزې
هر چېرې
زه وایم مینه بریالی ده
په کراتو وایم
مینه بریالی ده

د وچېدلو،
مړاوبدلو په وړاندې
هېڅ پتېنځی،
هېڅ پناهځای نشته

له مهربانې ونې

پرته

سره له دې ښکېدلې دورانه

سره له دې دورانه

چې ليکوالان وژني

ليکنې وژني

په کوټرو کوي ډزې

په سرو گلانو کوي ډزې

پر بوټو کوي ډزې

ښخوي ښايسته شعرونه

د سپيو په هدېرو کې

زه وایم فکر بريالی دی

په کراتو وایم

فکر بريالی دی

نه مري ښکلې ويناوې

کله هم

نه په توره

نه په زندان

نه په کوم دوران

ګرانې!

سره له هغو ټولو کسانو،

چې سترګې يې محاصره کړي درله

زرغونتیا سبزی

ونی سبزی

سره له هغو ټولو کسانو،

چې ښکلې معشوقې یې زنداني کړي

زه وایم سور گل بریالی دی

په کراتو وایم

سور گل بریالی دی

گرانې!

سره له هغو ټولو وچېدلو،

چې اروا کې مو دي

سره له هغو ټولو مړاوبدلو،

چې اروا کې مو دي

د ورېځو له کموالي

سره سره

د باران له کموالي

سره سره

اوبه بریالې دي

غوتی بریالې دي

سره له هغې ټولې شپې،

چې سترگې یې درنې دي

بې له شکه

ورځ بریالی ده

په کراتو وایم

ورځ بریالی ده

په داسې دوران کې،

چې اوښتی زړه

په لرگین لوبښي

چې اوښتی شعر

په لرگین قالب

د بې مینۍ

د بې هیلی

د بې سیندی

په دوران کې

د پاڼو

د قلمونو

د کتابونو

د استعفی

په دوران کې

زه وایم سینه بریالی ده

په کراتوه وایم

سینه بریالی ده

د تېلو،

د گازو له دورانو وروسته

بې له شکه،

طلا بريالی ده
په کراتو وایم
طلا بريالی ده.

سره له دې دورانه،

چې ډوب

په کړاونو

په اپینو

په اعتیادو

سره له دې دورانه،

چې انځور نه خوښېږي د چا نور

تابلو نه خوښېږي د چا نور

عطرونه نه خوښېږي د چا نور

رنگونه نه خوښېږي د چا نور

سره له دې دورانه،

چې تنبتي له خدای پرستی

په لور د شیطان پرستی

سره له هغو کسانو،

چې ژوند یې راله تالا کړ

وطن یې رانه له جیبه تالا کړ

له زرگونو جاسوسانو

سره سره،

چې په دېوالو

مهندسانو طرحه کړي،
ځای پر ځای کړي

له زرگونو راپورونو

سره سره،

چې مورکان یې

مورکانو ته لیکي

زه وایم ولس بریالی دی

په کراتو وایم

ولس بریالی دی

پوه ولس

بریالی ولس

سرنوشت سازه

ولس!

په بیره رهيډونکي

د شرم وروستي دېوالونه ږنگ شول
خوشاله شوو، ونڅېدو
د ډارنو د سولې هوکړه لیک لپاره مو،
یوبل ته مبارکې ورکړې!
نور مو څه ډارولی نشي
څه مو شرمولی نشي...
وچ شوي مو د غیرت رگونه

په بدن کې
پښې مو ایښي د تېښتې په دوران کې
ودرېدلي یوو په شان د پسونو
د مسلخ په کتار کې

منډه منډه

ساه لنډه لنډه

د قاتلانو د موزو خکلولو لپاره
مخکې کېږو یو له بله په څو ځله
پنځوس کاله یې وگاله
زموږ په ماشومانو

ولږه

د پيازو غوټه يې راغوځار كړه،
د روژې په پاى كې
پنځوسم ځله
غرناطه ووتله د عربو له لاسو
تاريخ ووتو د عربو له منگولو
د اتلولۍ د سرودونو انگازې ښكې شوې!

اشبيله ښنگه
انطاكيه ښنگه
له جگړې پرته
له ويني پرته
حطين ښنگ
عمويه ښنگه
مريم د اربكيو په لاس پرېوته
خو د دې اسماني سمبول د ازادولو لپاره
نه نرشته
نه پاتې نرتوب دى...

وروستۍ سرې كړنې مو
د روميانو په لاسو پرېوتې
له څه دفاع وكړو نور؟!
نورې نلرو مانيو كې وينځې
چې قهوه كړي را ته جوړه
چې شهوت كړي راته برابر

نور له څه دفاع وکړو؟!

ان یو اندلس راپاتې نه دی

لوټلي یې له مونږه

دروازې دي،

دېوالونه، مېرمنې، ماشومان دي

زیتون دي، غوړي دي، ډبرې د واټونو

لوټلي یې له مونږه

عیسی بن مریم،

چې لا د غاړې وه

لوټلي یې له مونږه

د لیمو، مندو او ایلنیو خاطرې،

د جماتونو قنډیلونه

راته یې پرېښي

د غزې په نوم د سردین * یو قوطی

د اریحا په نوم یو وچ هډوکی

د فلسطین په نامه یوه کاروانسرا

بې له چته

بې له ستنو

خوشې یې کړو

* سردین یا ساردین یو ډول کب دی، چې د خپل خوند او غذايي ارزښت په خاطر یې خلک خوښوي. د ساردین نوم د ایټالیا د ساردنې ټاپو څخه اخیستل شوی، یو وخت په دې ټاپو کې دا کبان ډېر پیدا کېدل. پ. ژ.

بې هله

يو بدن

بې گوتې

يو لاس...

هېڅ غونډۍ راپاتې نه ده،

چې ورباندې تويې کړو اوبنکې

څنگه ژړېدلی شي يو ولس،

چې اخیستل شوي وي

ورنه

اوبنکې؟

د اوسلو له پټې عاشقۍ

شند راووتلو

د غنمو له دانې يې راکړ

وړوکی يو هېواد،

چې بې اوبو يې تېروم

د اسپرين د گولې په شان!

دا دی،

له پنځوسو کالو وروسته

پر ويجاړ ټاټوبي ناست،

بې سرپناه

د زرگونو کوڅه ډبو سپو په شان!

له پنځوسو کالو وروسته

پرتله له سرابه

د مېشتېدو هېواد مو و نه موند

هنه سوله،

چې د چارې په شان

پر بدن خای نه مومي

سوله نه،

تاوتریخجنه تېری دی!

څه به وي په بیره د رهیدلو گټه؟

څه به وي په بیره د رهیدلو گټه؟

خو د ملت وجدان چې وینس وي

د بم د پلټې په څېر...

د اوسلو ټول لاسلیکونه

به وي له رډنه

بې ارزښته!

د زرغونې سولې

د سپینې سپورمۍ

د رانه سیند

په خوب مو ولېدلې

زیاتې

رویاگانې

خو ناڅاپه شوو راوینس

په ناولو ډېرانو کې!

داسې څوک شته،
چې د غښتلو د سولې پر ځای
د ډارنو له سولې وپوښتي؟
داسې څوک شته،
چې په قسطونو پلورېدونکو
چې په قسطونو کرایه کوونکو
د سوداگرو، تاجرانو
د پانگه اچوونکو له سولې وپوښتي؟
داسې څوک شته،
چې د مړو له سولې وپوښتي؟!

واتونه یې غلي کړي
پوښتنې یې ترور کړي
پوښتونکي یې وژلي...

بې له مینې مو واده کړه

هغه ښځه،

چې یوه ورځ یې ماشومان زموږ وژلي
یوه ورځ یې ځیګرونه زموږ وژلي
له ځان سره مو بوتله
د گبین میاشتې لپاره
مستې مستانه وگډېدلو
زمزمه مو ورته غوږ کې
کړل د مینې ټول شعرونه،

چې په یاد وو راپاتې

خو له توره بخته

معیوبه، ناتوانه اولادونه مو

د ځینځبښې په شان دي زېږولي!

د ویر د پیاده رو په ځنډو کې آواره

نه ټاټوبی، چې ونیسي مو په غېږ کې

نه بچیان، چې یې ونیسو په غېږ کې

د واده په جشن کې

نه عربي نخا

نه عربي خواړه

نه عربي ترانې

نه عربي شرم و حیا

یو وطندار هم په جشن کې نه و

د ناوې مَهر نیمایي برخه په ډالر

د الماسو د گوتې بیه په ډالر

د عاقد پیسې په ډالر

د نکاح کپک و ډالی کړی امریکا

د ناوې جامې، گلان، شمعی

او د مارینز موسیقي

ټول امریکایي!

واده پای ته ورسېد

فلسطین په کې شتون ونه موند

خپل انځور يې وليد
چې له ټولو رسنيو خپرېدو
خپلې اوبښکې يې کتلې،
چې د شيکاگو، نیوجرسی او میامی په لور يې
د سمندر خپې شلولې

او د ذبحه شوي مارغه په څېر يې
چينغې وهلې:
دا واده زما واده نه دی،
امريکا، هېڅکله!
دا جامې زما جامې نه دي،
امريکا، هېڅکله!
دا شرم زما شرم نه دی،
امريکا، هېڅکله!

د تاريخ ښوونکی چا ووژو؟

۱

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې رنگ د خوښې تور
کله مو چې ځانونه تور
فکرونه تور
منځ تور
ان سپینوالی راله
توروالي ته نږدې دی!

۲

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې د ژوند ټولې پېښې
د استبداد سرپال:
هېواد استبدادي
هجرت استبدادي
رسمي ورځپاڼې استبدادي
مخفي پوليس استبدادي
مېرمن استبدادي

او له يوې ښايسته ښځې سره مينه
استبدادي...!

۳

ښادي راشي له کومه،
کله چې د ماشومانو پر کاليو
د کربلا وينه بهېږي...

اند،

زموږ په ټاټوبي کې
ناولې له بوتانو
ښځه و شهوت
په نړۍ کې مو
د موخو نخوړ.

۴

ښادي راشي له کومه،
له هماغه ورځ چې په غرناطه کې
د ښځو پر سر
يو له بل سره لاس و گربوان شوو
ملت وپاشېد
حکومت له لاسه لاړ
او هېواد له قفسه والوت!

۵

زما د تاتوبي تر ټولو دنگه ونه
د کينې ونه!

۶

حيران يم،
چې زما په تاتوبي کې
په خپل واده کې هر گل
د وير جامې اغوندي.

۷

موږ نه تليپاتې ملت لرو
نه حکومت
يو له بله بېل يوو....

۸

څه چې لولو
«ورځپاڼې» دي که د مړو تابوتونه؟
يا د وير،
د غم بلنه؟!

۹

ليکنې مو اقتباسي
غبرونه مو د نيکونو له مری راوځي...

۱۰

له «يو زرو يوې شپې» * یمه بېزاره
بېزاره چې د «شهرزاد» په غېږ کې
د لېوني په شان ویده شم.

۱۱

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې ماشومانو
لا شنه زرغونه لیدلی نه ده!

۱۲

ښادي راشي له کومه،
له کومې ورځې چې له فلسطینه راووتلو
د لیمو او مندټې له حافظې راووتلو
په ایرو واوښتولو.

۱۳

هغه ورځ مو چې د بیروت سیند پرېښود

* یو زرو یو شپې، چې په عربي کې د الف لیله و لیله هم یادېږي، د عامیانه داستانونو یوه ټولګه ده چې په پېړیو کې راټول شوي دي. اصلي داستان یې د «پاچا» (شهریار) او د ملکې (شهرزاد) په اړه دی. پاچا د خپلې مېرمنې له خیانت وروسته پرېکړه کوي چې هره شپه له یوې انجلۍ سره واده وکړي او په سبا یې ووژني. شهرزاد، د یو وزیر په ځیرکتیا سره، هره شپه پاچا ته یوه کیسه بیانوي، خو کیسه نیمایي پرېږدي چې پاچا یې مړه نه کړي. دا لړۍ یو زر او یوه شپه ادامه مومي او... پ.ژ.

د ميندو سيني مو پرېښوې
د يادونو گلونه مو پرېښول
خپل آزاده کورونه مو پرېښول
د تولد کارتونه مو پرېښول.

۱۴

موږ يو بل وخورل
ماهيان
ملخان
به مو اوس
عذر ومني؟!

۱۵

په ټاټوبي کې مو
ان د خدای جامې ليلامېږي!!

۱۶

ښادي راشي له کومه،
هره مرغی چې راوالوخي
سر يې پرې شي
هر پیام وړونکی چې راغی
سر يې پرې شو

هر مصلح
هر نوښتگر
هر ليکوال

هر شاعر

چې راغی

د شعر پر بالښت یې

سر له تنه پرې شو!

۱۷

زما په ټاټوبي کې د هوا بدلېدل

حرام!

د مېرمنو پر سترگو رانجه وهل

حرام!

د شعر ځای پر ځای کول

حرام!

د فعلونو و نومونو صرفول

حرام!

حرام!

۱۸

په درېمې نړۍ کې اربابان

د مرغیو له چغېدو

د گلونو د وړمې له خورېدو

د کوټرو د غومبر له اورېدو ډارېږي

که سیند

ډېر وغږېږي

زنداني کېږي!

د دریمې نړۍ اربابانو ته سخته ده،
چې له اند سره پخلا شي
قلم ومني
لېوه چېرې کوي له پسونو سره
پخلاينه؟

۱۹

مور په تېرو دورانونو کې
په شعر،
په بیان
په بدیع
په وینا کې
مخکښ وو
خو اوس مو دنده
د لیکنو خپرول!

۲۰

د پوهنې،
د کلتور
لومړنۍ ماڼۍ
مامون وه جوړه کړې
تر هغه وروسته راغلل
د وژنې په حرفې کې
د زندان جوړونې په مهندسۍ کې

کارپوهه واکمنان بیا

۲۱

د ویاړ،

انساندوستی،

عزت،

سرلوری،

ملتیا،

سختاوت او زړورتیا

زرگونې کیسې وې لوستلې ما

په ماشومتوب کې

خو کله چې شوم لوی

شوم پوی:

چې په تاریخ کې مې لوستلې نیمایي خبرې،

هسې خوشې گنګوسې وې!

نړۍ په کليمو تسخیروم

نړۍ،

په کليمو

تسخیروم

مورنۍ ژبه،

نحوه،

فعلونه،

نومونه

تسخیروم

غوڅارم لېرې

د شيانو پيل

په نوې ژبې

راتلونکې پېړۍ روښانوم

هغه ژبه،

چې پیام لري د اور

چې آهنگ لري د اوبو

په سترگو کې دې زمان ودروم

چې بېلوي زمان له دې شبې

هغه کرښې پاکوم.

په دستگیری کې مینه

پرېږده،

لاړ شم

نور

هغه وینه چې مې گڼله

بدله به نشي کله په اوبو

بدله شوې په اوبو

نوره

هغه اسمان چې مې گڼو

شنه رڼه خلا به يې نشي ماته

کله

رڼا يې ماته شوې

نوره

هغه لمر،

چې د اسپانيایي گوشوارو په شان مې ستا له غوږو

راخوړندو

راولېدلی پر ځمکه نور

مات شوی نور...

هغه کليمې،
چې مې پتولې ته ورسره په خوب کې
د ډارېدلو مرغیو په څېر الوتلي
ته يې پرېښودلې لغړه
نوره.

مرغی او واکمن

په عربي هېوادو
گرځم راگرځم،
چې شعر ووايم
باور لرم،
چې شعر هغه ډوډۍ ده،
چې د خلکو لپاره پنځېږي
له پيله باوري يم،
چې توري يانې:
کبان
اوبه
ولس.

په عربي هېوادو
گرځم راگرځم
يوازې شعري ټولگې له ځان سره لرم
له يوې تانې مې بلې ته لېږدوي
له يوه عسکره مې بل ته سپاري
په جيب کې مې يوازې مرغی دي

ضابط د ودرېدلو امر راکوي
د مرغۍ پاسپورت رانه غواړي
زما په وطن کې
کلیمې باید پاسپورت ولري

ساعتونه

سرگردانه منتظر

د مامور امر ته په تمه

سوچ وهم د شگو بوربو ته

سترگې مې ډکې لکه دریاب

مخې ته مې لگېدلې یوه ډره

غږېږي له وطنه

غږېږي له ملتته

زه لکه مورک ناست

د خپلو غمونو کانگې کوم

ټول گچي شعارونه د پښو لاندې کوم

پر دروازو د خپل وطن

غورځېدلی یم مات

لکه یو جام.

د یو عرب جلاذ ژوندلیک

۱

ای خلکو!

زه پاچا یم

مات مو بتان د گمراهی کړئ

عبادت زما کړئ

نه راخرگندېرم همېش

د صبر پر صوفه راته کښېښې

تماشا زما کړئ

اولادونه مو خوشې کړئ بې له ډوډی

ښځې مو پرېردئ بې له مېړو

پیروي زما کړئ

شکر د خدای د نعمتونو کړئ

راستولی یم زه

چې ولیکم تاریخ

تاریخ نشته بې له ما.

خلق شوی لا نه دی بل په شان زما
زه یم یوسف د بڼکلا
د زېږو وینتو والا
نشته پیغمبروزمه تندى
لا تندى په شان زما
سترگې مې
ځنگل د زیتونو، د بادامونو
لاس په دعا شئ
چې په امان کا سترگې مې
پروردگار

ای خلکو!
زه مجنون د لیلی
بڼڅې مو راواستوی،
چې حامله شي له ما
خاوندان مو راواستوی،
چې شاکر شي له ما

افتخار دی چې ووسئ په شان زما
افتخار دی چې غنم وخورئ د بدن زما
افتخار دی چې راغونډ کړئ بادام، انځیر
د تن زما.

زه
هنه حادثه یم،

چې له زرگونو پېړيو راهيسې
پېښه شوې نه ده
کله...

۲

ای خلکو!
په واکمنانو کې یم ښایسته تر ټولو
عادل تر ټولو

د تورې تر ږمې سپوږمۍ یم
د یاسمن سپینوالی
د دار د ستني مخترع،
خیرالمرسلین یم.

هر ځله چې فکر کړم
چې گوښه شم له واکه
وجدان مې مانع شي:
څوک به وروسته له ما پر دې نېکملو حکومت کا؟
څوک به وروسته له ما رانده، جذامیان، گودان روغ کا؟
څوک به د مرو هډوکي راژوندي کا؟
څوک به له خپلې چوغه د سپوږمۍ رڼا راوځلوي؟
څوک به د خلکو لپاره باران راووروي؟
څوک به یې نوي قمچینې ووهي؟
څوک به یې په ونو صلیب کړي؟
څوک به یې اړ کړي په ژوند د غواگانو؟

په مړینه د غواگانو؟

هر کله چې د واک په پرېښودو فکر کوم
اوبښکې مې رابهبېرې د ورېځو په شان
نو پرېکړه مې دا ده
چې سپور پاتې شم پر خلکو
توکل پر خدای
له اوسه...
تر قیامتہ....

۳

ای خلکو!

زه ستاسې مالک یم
څنگه چې د املاکو، د مریانو مالک یم
گرځم پر تاسې
څنگه چې گرځم د مانۍ پر قالینونو
راته په سجده شئ
چې یم ولاړ
راته په سجده شئ
چې یم ناست
تاسې مې د خپلو نیکونو په پانیو کې
ما موندلي وې یوه ورځ؟
پام!

چې ونه لولئ کوم کتاب

په ځای مو لولم زه کتاب
پام!

چې ونه کارئ کوم لیک
په ځای مو کارم زه لیک
پام!

چې په پټه غور نشئ فیروز* ته
زه آگاه پر نیتونو یم
پام!

چې بې اجازې
دنده نشئ قبرو ته
دا ستره گناه په نزد ده زما
پام!

کله چې غږېږم
غوره چوپه چوپتیا کړئ،
خبرې مې دي په شان د قرآن .

۴

ای خلکو!

زه مهدي یم

په تمه راله ووسئ

* نهاد ودیع حداد، چې هنري نوم یې فیروز و، په ۱۹۳۵ کې لبنان کې زیږېدلې او د لبنان له مشهورو سندرغاړو څخه شمېرل کېږي. مېرمن فیروز د عرب نړۍ بېلابېلې پېښې په خپلو ترانو کې انځور کړي، د ساري په توگه «بیت المقدس زما په زړه کې» او «جمېلې ته لیک» (چې د الجزایر نامتو او قهرمانه مېرمن جمیله بویاشا ته یې اشاره ده) په نامې یې ترانې ویلي دي. پ. ژ.

وينه مې د تاكونو په زړونو کې ترپېري
ومي خښې

ودروئ ترانې ټولې،
چې ماشومان يې د وطن په مينه وايي
زه په خپله وطن يم
په خپله يو تن يم.

تلپاتې يم
په ټولو کایناتو کې
پاتې د منۍ په حافظه کې
په شپېلۍ کې
په آسماني رنگه ترانو کې

عکسونه مې راخوړند په ميدانونو کې
و مې نغاړې د کليمو په ورېخو کې
تنکې پېغله راته کوژده کې
زه نه زړېرم کله
بدن مې نه زړېرئ کله
زندانونه مې نه زړېري کله
په پاچاهۍ کې مې نه زړېري
خپانده نظام کله.

ای خلکو!

حجاج* یم زه

که نقاب کرم لبرې

ما وبه پېژنئ

چنگیزخان یم زه

راغلی یم

له خپلو سپیانو سره

له نېزو سره

له زندانو سره.

ای خلکو!

مه خپه کېږئ چې تاوتریخوالی کړم

مه خپه کېږئ چې وژل کړم

که تاسې ونه وژنم

وژنئ مې تاسې

که په دار مو و نه وهم

په دار مې وهئ تاسې

که بنڅ مو نکړم په ډله ایزه گور کې

په گور مې بنڅوئ تاسې.

* حجاج بن یوسف ثقفی د اموي خلافت یو نومیالی قوماندان او واکمن و. د هغه په اړه بېلابېل نظرونو موجود دي. ځینې وايي چې هغه ډېر سختگیره او ظالم او زیږ و، خو بیا ځینې یې یو پیاوړی او توانمن دولتوال گڼي. پ. ژ

ای خلکو!

راله ویبری ورخپانی،

چې د بدلنو په شان په واټونو کې عرضه کېږي

چې لیکل کا

زما په اړه

راله ویبری د پسرلني ونډو په شان

صیقل شوي کاغذونه

راله ویبری رنگونه،

راله واخلي چاپخونه

په دې دوران کې

پېږدلی شوو هر څه

ان

گوتې.

راله ویبری د اند میوه

منځې ته یې راله کېږدی

راله پوخ یو شاعر کړی

د ډوډۍ په لوڅو کې راله کېږدی

زه بې سواده یم

په زړه لرم عقده

له څه چې وایي شاعران

راله ویبری شاعران

چې ستاينه مې د ښکلا کا
ستوری مې پښتۍ د کتابو کا
د نڅا د ستورو
د نندارۍ د ستورو
ښایست نه رسېږي زما ښکلا ته
پېرېدلی شم څه چې وغواړم
په ارزښتمنو اسعارو
پېرېدلی شم
دیوان د بشار بن بُرد* ،
شونډې د متنبې*
سرودونه د لیبید**

*بشار بن بُرد د امویانو او عباسیانو پر مهال ژوند کاوه. بشار پوند زېږېدلی و، خو په شعر ویلو کې فوق العاده استعداد درلود. ویل کېږي چې د هغه پلار د عربو لخوا د افغانستان په تخار کې ونیول شو او بیا بصرې ته راوستل شو. بشار د مهدي عباسي د خلافت پر مهال د خلیفې د هجو کولو او زندیقي په تور محکوم او د شکنجې لاندې ومړ. پ.ژ

*ابوالطیب احمد بن حسین متنبی په څلورمه هجري قمري پېړۍ کې مشهور شاعر و. د عباسي خلافت په دوره کې د سیف الدوله حمداني په دربار کې د هغه په ستاینې بوخت و. خپل ډېر شعرونه یې د هغه او د نور واکمنانو په ستاینه کې ویلي دي. پ.ژ

**لیبید بن ربیع عامری د بنی عامر له قبیلې و او په کوفه کې یې ژوند کاوه. له اسلامي دوران نه مخکې شاعر و، وروسته بیا مسلمان شو او شعر ویل یې پریښودل. پ.ژ

میلیونه شتمنی،
چې د مسلمانانو په بیت المال کې ده
د پلار زور میراث زما دی
له طلاگانو مې واخلي
په معتبرو کتابونو کې وليکئ
چې دوران مې
د هارون الرشید دوران دی...

٦

ای زما پرگنو!
عربو پرگنو!
زه هغه پاکه راغلي اروا یم
د جاهلیت له دورو مو پریمنم
آواز راله ثبت کړئ په کستونو کې
آواز مې شین، موزون
د اندلس د فوارو په شان
انخور مې کړئ موسکېدلی لکه ژوکند*
آرام د مېلونو د خېرې په شان
انخور مې کړئ،
په داسې حال کې چې دارم

* د لئوناردو داوینچی شاهکار، چې په شپاړلسمې پېړۍ کې وپنځول شو. دا د لیزا دل جوکوندو پنامه د یوې مېرمنې انخور دی، چې د رازجنې موسکا لپاره مشهور دی. پ.ژ

له غائبو سره شعرونه
او حڪم د الفبي وينه
انڇور مې ڪړئ
پوځي امسا په لاس
وقار زما
پرتم زما
انڇور مې ڪړئ
كله چې ښكاروم غرخني
انڇور مې ڪړئ
كله چې ورم تاسې پر اوږو د ابدیت سرای ته
ای د عربو پرگنو
انڇور مې ڪړئ!

۷

ای خلکو!
كله چې وینئ رویاگانې
زه مو مسوول د هرې رویا یم
زه مو مسوول یم د هره قطره ډوډی چې خورئ
ان که په یوازیتوب راپسې وغږېږئ
د مانۍ امنیتي ادارې مې خبروي
د مرغیو له حاله مې خبروي
د غنمو د وږی له حاله مې خبروي
د امیداورې ښځې د نس له حاله مې خبروي

ای خلکو!

زه مو زندانوان یم

زه مو زنداني یم

ما وبخښی

زه تبعید شوی په خپله مانی کې

نه لمر وینم

نه ستوری

نه گلونه د **د فلي**

له ماشومتوبه

چې ناست د واک پر گدی یم

د سرکس لوبغاړو کلابند کړی یم

یو یې راته شپیلۍ وهي

بل یې راته ډول

یو مې غوړه مالي کوي

بل یې پاکوي بوتان زما

له ماشومتوبه

چې ناست د واک پر گدی یم

هېڅکله مې د مانی له مشاره وانه ورپدل

«نه!»

هېڅکله پر ژبه د وزیرانو رانغله

«نه!»

هېڅکله سفیرانو راله ونه ویل

«نه!»

هېڅکله يوې مېرمنې راله د مينی پر بستر ونه ويل

«نه!»

هنوی رازده کړل چې ځان خدای وگنم

د تخت له سره خلک د بې ارزښتو شگو په شان وگنم

ما وبخښئ که بدل په نوي هلاکو شوم

نه وژنم تاسې د وژنې د مزې لپاره

وژنم تاسې د سرگرمۍ لپاره.

بيروت سوځي، ته راته گرانه يي!

۱

کله چې بيروت سوزېده
او اوږوژونکو يي سره کالي وېنځل
او هڅه يي کوله،
چې پر کتارو ناستې مرغۍ کړي
آزادې

ما پر واټونو
پر سيزونکي اور
پر ښارگو ستنو
د شيشو پر ماتو ټوټو

وهله منډه

پښې بيله
په داسې حال کې مې ستا څېره لټوله
چې د بندي کوټرې په شان وه
د لمبو په نخا کې

ټوله هڅه مې دا وه
چې بل بيروت وژغورم
هغه بيروت،
چې يوازې ستا مال و

زما مال و...

هماغه بيروت،

چې زه او ته يې

په يوه وخت وزېرولو

او له يوې سينې يې شيدې راكړې

هماغه بيروت،

چې مور يې **يدريا** ښوونځي ته ولېرلو

او هلته مو د سفر لمرني درسونه

د ميني لمرني درسونه

له کوچنيو کبانو زده کړل

هماغه بيروت،

چې د ډوډۍ په قطرو کې

د کونځلو په خوړو کې

د ښوونځي په بکسو کې مو له ځان سره وړو

هماغه بيروت،

چې د جوارو په بوتلو کې مو اېښود

هماغه چې د عشق بازی په لويو شېبو کې مو

ستا بيروت

زما بيروت

نوماوه.

۲

کله،

چې وطن له وطنه تښتېده

او د بیروت نړیوال هوایي ډگر کې
ماشومان بیده د خپلو لوبو پر شیانو وو
کله،

چې پلرونو
د اوبسکو ډک بکسونه وژنول
او مجبوره وو،
د هر اضافي کیلو اوبسکو لپاره
د هر اضافي کیلو غم لپاره
جریمه ورکړي
کله،

چې وطن ایښي وو لاسونه په خېره
- ژړېدو -
کله،

چې د مني ورېځې
د قناصه د مردکیو د لگېدلو له ډاره
ډارېدلې چې د لبنان ساحلونو ته
د یونان له ټاپوگانو نژدې شي
کله،

چې واټو کې خراغونه له ډاره رپېدل
د کلکو قهوه خانو سایبانونه

خورېدل
څیرېدل
کله،

چې سهارنيو مرغانو
خپل بچي پر ځانگونو ايسودل
کوچېدل

کله،

چې توتې توتې کاوه

وطن

وطن

زه

له جنایته څوسوه متره لېرې

قاتلان مې لیدل

چې له بیروت سره یې کوله جماع

د یوې مینځي په شان

د قبیلې ای تړون له مخې

د قومي امتیازاتو له مخې

د پوځي درجو له مخې

یو په یو

وار په وار

زه یوازینی شاهد نه وم،

چې زرگونه ځلاندي چارې مې د لمر لاندې

پرکېدلې کتلې

زرگونه مزدوران مې کتل،

چې په اور کې د سوځېدلې مېرمنې

د جسد له چاپېره

مست

مست

نخېدل

خوزه يوازینی شاعر وم،

چې پوه شوم

ولې بدل شو د بيروت د سيند نوم:

له سپينه سينده

په سور سيند.

۳

کله،

چې بيروت سوزېده

او ټول په دې فکر،

چې خپلې پاتې شخصي شتمني وژغوري

ناخاپه را ياد شول،

چې ته لا زما معشوقه يې

ته مې هغه لويه شتمني يې،

چې ښکاره کړې مې نه ده هېڅکله چا ته

ناچاره يم

که ژوند راپرې نه ږدي بله چاره

چې وژغورم خپل دا گډ ميراث

دا خپله شتمني د عاطفې

په دې مينه ناکه ښار کې،

چې يوه ورځ رازداره صندوق و،

چې مو پټولې په کې
کوچنۍ سپماوې خپلې
پټې نقاشیانې
زما لپاره
ستا لپاره

پټ انځورونه،
چې هېڅکله چا لیدلي نه دي
د هغو شعرونو طرحې،
چې په پنسل مې درته لیکلې
خو څوک پرې خبر نه دي
کتابونه

ډبرلیکنې

استوانې

د سرامیک قابونه

پستکارتونه

کیلي بندونه،

چې د نړۍ په ټولو ژبو ورباندې لیکل شوي:
راته گرانه یې!

سیمه ایزې نانځکې

- د مینې نښې -

چې تا له ځان سره

له یونانه، له بالکانه

له مراکشه، له فلورانس

له سنگاپوره، له ټايلنده
له شيرازه، له نينواه
له ازبکستانه وې راوړې
او جوړ شال له سرو وربښمو،
چې ډالۍ وه زما
هغه ورځ چې راستون له اسپانيا شوم
تا اچولۍ و پر اوږو
په دې پوه شوم...

چې ولې طارق بن زياد

اندلس ته د ننوتلو لپاره جنگېده

په دې پوه شوم،

چې ولې زه جنگېدمه

لا جنگېرم،

چې ورکړې اجازه زما د بېړيو ورود ته

د خپلو سترگو د اوبو بريد ته

۴

بيروت،

کله چې ړنگېدو

د **بيزانسي** شمعدانيو په څېر،

چې د طلا په اوبو ښکلې وې

کله چې جوپه جوپه خلکو

خپل وير په يو ډول تعبيراوه

خپلې اوبښکې يې په يو ډول توپولې

زه د خپل خصوصي وير په لتون وم
د هغې بڼخې په لتون وم،
چې هېڅوک يې په شان نه وو
هغه ښار چې بېلگه يې نه وه
هغه شعرونه چې د سړيو د ليکنو تر منځ،
چې د مينې په اړه يې ليکي
بې ساري وو

کله،

چې بڼخو وير مېچو
د سوځېدلو ټوکرو له گزونو سره،
له خپلو لاسي بکسونو سره
کله چې بڼخو وير اټکلو
له چينو، له غاړکيو سره
او په دې رويا وې
چې خوندي يې له سوزېدو کړي
کله،

چې سړو خپل تاوان محاسبه کوو
د بانکي حسابونو له سپما سره
زه وم ناست پر يوې ډبرې،
چې په څېر د اوبڼکو د يوې څاڅکې وه
او خپل تاوان مې شمېره
د قهوي له هغو پيالو سره،
چې څښلې مې شواى

د هغو پوښتنو له شمېرو سره،

چې پوښتلې مې شوای

که چېرې بیروت سوځېدلای نه وای
نو لاسونه به مې ستا په لاسو کې وای.

۵

مهمه راته نه وه،

چې بیده یې یا وینه...

مهمه راته نه وه،

چې بشپړه برنډه یې یا نیمه...

مهمه راته نه وه،

چې پوه شم له چا سر یې همخونې

یا له چا سره یې همبستره

دا خبرې ټولې وې راته وړې

لویه خبره دا کشفېدل وو،

چې تل راته وې گرانه

د نیلوفر د گل په څېر

تل لامبوزنه یې ته

زما د ذهن په اوبو کې

د تاریخي کلیسا د ډبرو له منځه

د وښو د زغورنېدلو په څېر

د گوتو تر منځه می زرغونېری ته

مهمه راته نه وه،
چې څوک درله گران دی اوس
په څه فکر کوی ته اوس
په اړه یې کوو خبرې وروسته
برخلیک سازه خبره دا ده اوس
چې ته یې راته گرانه
او زه
د یاسمن د دوو گلونو
د نړۍ تر ټولو بنایسته گلونو
- ستا او د بیروت -
د ملاتړ مسوول گڼم ځان.

٦

پر ما مه کوه نیوکه،
چې په زوره، په ناڅاپه
دې خونې ته شوم دننه
هر ډول جامې چې اغوستی شې
واغونده

ما مه پوښته چې ولې؟
سوزي بیروت هلته
سوزي زموږ بیروت هلته
ته سره له ټولې ناپوهۍ
سره له بې درناوی
لا یې په ما گرانه

راغلی یم،
چې پر اورې دې راوارومه
د کوچنی پیشی په خبر
رابرونه دې کړم
د مرگ له بېرې
د اور، د لېونتوب له بېرې
خکه زه د بنایسته پیشوگانو
د بنایسته سترگو
د خپلو بنایسته بنارونو
د سوزېدلو مخالف یم!

اوربند

نشته په شعر کې

اوربند

نشته په شعر کې

د اوږي رخصتي

ضروري رخصتي

اداري رخصتي

حاضر بايد ووسې په ډگر کې

تر وروستي څاڅکي د وينې

يا په ځنډه په گونډو شی

له لوبې.

له کلیمې پرته

بله لاره چاره نشته
له کلیمې پرته
د شیدو د ورکړې سینه نشته
له کلیمې پرته
بل ملاتړی هېواد مې نشته
له کلیمې پرته
په تېره مې نشته کومه مېرمنه
له کلیمې پرته!

د رسامی درس

۱

زوي مې اوبلنې رنگې
مخې ته راته ږدي
رانه غواړي مرغی رسم کړم
برس په خړ رنگ کې خړوبوم
يو قلف
خو ميلې
يوه مربعه

رسموم

زوي مې جبرانېږي
راته وايي:
دا خو زندان دی پلاره!
مرغی رسمولای نشې؟
ورله وایم:
وبخښه زويه!
تللې مې له ياده
د مرغیو ده بڼه!

۲

زوي مې
رنگې راته ږدي
رانه غواړي سيند رسم کړم
توره دايره په پنسل رسموم
راته وايي:
دا خو توره دايره ده پلاره!
لکه چې سيند رسمولی نشی؟
لکه چې نه پوهېږی د سيند رنگ شين دی؟
ورته واييم:
زويه!

يو وخت مې رسمولی شو
سيند
ښکلی

خو اوس يې رانه
د کب نيولو لومه
د سيند جاله اخیستي
بند کړی يم له شنه رنگ سره له خبرو
بند کړی يم د آزادۍ د کب له ښکاره!

۳

زوي مې
د رسامۍ کتابچه راته ږدي
رانه غواړي
ورته د غنمو وړی رسم کړم

قلم اخلم

يو ټوپک رسمومه

زوی راباندې وهي ملنډې،

چې د رسامۍ هنر کې يم کمزورې

په حیرانۍ راته وايي:

پلاره!

نه پوهېږی

چې ټوپک توپیر کا د غنمو له وړی؟

ورته وایم:

زویه!

پېژندل مې پخوا

شکلونه

د غنمو د وړي،

د ډوډۍ،

د گلانو

خو په دې اوسپنيز پېر کې،

چې د ځنگل ونې له وسلوالو سره يو شوي

گلونو پوځي جامې په تن کړي

د وسلوالو وړي په پېر کې

د وسلوالو مرغانو په پېر کې

د وسله وال دين په پېر کې

ډوډۍ نه پېرم،

مگر دا چې په کې و موندم ټوپک

له گروندي گل نه شکوم،
مگر دا چې راته ونيسي وسله
کتاب له کتابتونه نه پېرم،
مگر دا چې په گوتو کې مې شي منفجر...

۴

زوي مې،
د کت پر خنډه راته کښېني
رانه غواړي چې يو شعرکړم ورته بيان
يوه اوبښکه راتويه شي پر بالښت
په حيرانۍ يې راخلي
راته وايي:
پلاره!
دا خو اوبښکه ده، نه شعر
ورله وایم:
زويه!
کله چې لوی شوی
او د عربي شعرونو ديوان دې ولوست
پوه به شی چې اوبښکه او شعر سره دي خویندې
او عربي شعرونه
هنه اوبښکې دي،
چې د گوتو له مینځه راتویږي

۵

زوي مې،

پنسلونه

رنگې

راته ږدي

رانه غواړي چې وطن رسم کړم

برس مې په لاسو کې رپېږي

اوبنکې مې پر لېمو راتويږي.

پر چا چي نه يي گران، بي وطنه دي

ستا په مينه
له خدای سره،
له ځمکې سره،
له تاريخ سره،
له مهال سره
تړاو لرم.

له اوبو،
له کروندو،
له خندانو ماشومانو سره
له ډوډۍ،
له سيند،
له صدف سره
له بېړيو
د شپې له ستورو سره
چې خپل بنگرې رابخښي ماته
له شعر سره،
چې په کې مېشت يم

له ټپ سره،
چې را په کې مېشت دی

ته هغه وطن یې،
چې پېژاند بڅېبې نورو له
پر چا چې نه یې گران
هغه بې وطنه دی!

ليکم

ليکم،

چې شيان منفجر کړم
ليکل په خپله انفجار دی

ليکم،

چې رڼا پر ترورمۍ کړمه برياله
شعر کړمه کاميابه

ليکم،

چې د غنمو وړي يې ولولي
ونې يې ولولي

ليکم،

چې سور گل پوه کړم

مرغۍ

پيشو

صدف

ستوري

ماهيان

پوه کړم

لیکم،

چې نړۍ د هلاکو له غاښونو
د پوځیانو له حکومتونو
د لنډه غرو له لېونتوبه
آزاده کړم.

لیکم،

چې ښځې
د بلوس له تورو تمبو
له مړو ښارو
د مرییتوب له ولایتو
له ستومانو ورځو
له سرخته
له تکراره
آزادې کړم.

لیکم،

چې کلیمې
له تفتیشه
د سپو له بویولو
د سانسور له تېغه
آزادې کړم.

لیکم،

چې خپله گرانه مېرمنه

له بي شعره بناره
له بي ميني بناره
د وير و خپگان له بناره
آزاده کړم
او ترې جوړې
اوبلنې ورپځې کړم
ليکم،
حکه يوازې بنځې
يوازې ليکنې
مور له مرگه ژغوري.

د شعر ياران

د اور ونه
د هيلو روييار يم
د پنځوسو ميلونو مينانو
وياند

ويرجن
په غېره کې مې آرامېري
ورته جوړوم کوتره
کله

ورته جوړوم بوټی
د نهیلي
کله

ملگرو
زه هغه ټپ يم،
چې منلی يې نه ده په ځان
د چرې واکمني
کله!

د ویر ماشومان

شته د ویر داسې ماشومان،

چې لوی به شي...

شته د پابنده درد داسې ماشومان،

چې لوی به شي...

شته په فلسطين کې د وژل شویو داسې ماشومان،

چې لوی به شي...

شته د خاورې، د کوڅې، د دروازې داسې ماشومان

چې لوی به شي...

چې له دېرشو کالو یې

د استنطاق په کوټو کې

د پولیسو په حوزو کې

په زندانو کې راغونډ کړي

چې د اوبنکو په شان راتول شوي

په لېمو کې

ناڅاپه به رادننه

له دروازو د فلسطين شي!

راته گرانه یې!

کله مې چې وویل

راته گرانه یې

پوهېدم چې د قبیلې په وړاندې مې

پاڅون کړی

او جرس د رسوایی مې وهلی

غوښتل مې د ستم مانۍ کړم ویجاړه

غوښتل مې شنه کړم ځنگلونه

غوښتل مې سیندونه کړم بهانده

غوښتل مې د نړۍ ماشومان کړم آزاده

غوښتل مې د وحشت عصر پای ته ورسوم

غوښتل مې وروستی واکمن ړنگ کړم

غوښتل مې ستا په گرانوالي

ماتي د ټولو حرمسرایو دروازې کړم

خلاصې د بنڅو سینې د سړیو له غاښو کړم!

کله مې چې وویل

راته گرانه یې

پوهېدم چې د هغه ښار لپاره

نوې الفبې جوړوم،
چې پکې لوستل څوک کولای نشي
هغه سالون ته شعر لولم
چې تش دی
هغه چا ته توپومه شراب په جام کې،
چې څښلي يې نشي!

کله مې چې وويل
راته گرانه يې
پوهېدم چې وحشيان به تل
په زهرجنو نېزو، په غشو، په ليندو
څاري ما
څړوي به راله عکسونه په دېوالو
وېشي به راله نښې د گوتو په پوستو
ستره جايزه به رسي هغه چا ته
چې وروړي مې سر
د لبناني مالتي په څېر به يې راڅړندوي
د ښار د دروازې پر سر.

کله مې چې د گل پر پاڼو وليکو ستا نوم
پوهېدم چې خلک رادرېري زما مخې ته
متقيان او لنډه غران رادرېري زما مخې ته
چې په ارث يې نه ده وړې مينه
ټول رادرېري زما مخې ته!

گرانی،
آخري واکمن نابودول غوارم
ستا د مینی دولت جوړول غوارم
پوهېرم په دې انقلاب کې به یوازې مرغی وي
زما همسفره!

نه مې د تېلو څاه شته
چې وویارمه ورباندې
یا په کې ولا مېوم معشوقې
نه د آقاخان په څېر شتمن يم
نه د اونايسيس ټاپو زما ده،
چې اندازه يې د یوه سیند ده

زه شاعر يم
ټوله شتمني مې
د شعرونو ټولگه
او ستا بڼایسته سترگې دي!

بڼوونکی نه يم،
چې درزده کړم مینه
کبان اړتیا نلري د زده کړې
د لامبو لپاره
مرغان اړتیا نلري د زده کړې
د الوتلو لپاره....
ولامبه

یوازې

والوزه

یوازې

مینه بې کتابه ده

د نړۍ مشهوره مینان بې لوستې وو

گرانې،

پرېږده د بورژواوو پېښې

تېره شه د شپاړسم لويي له پلازه

تېره شه له فرانسوي عطرو

پرېږده د تمساح د پوټکي جوړ کنځول

له ما سره د آناس او باران ټاپو ته راشه

سرې اوبه یې د سبزاندو غونډیو

ستا د وجود په شان گرمې،

نرمې

په رازپه کوي یې امونه

ستا د سینو یادونه

ای د شک مېرمنې

ای د ډار مېرمنې

د مکس فاکتور مېرمنې

د اليزابت آردن* مېرمنې

ته يې بې حده متمدنه

له کاشوغي سره

له پنجې سره

د ميني ميز تر شا کښنې

خوزه صحرايي

تنده د پېريو پر شونډو

سل ميليونه لره

پراته تر کميس لاندي!

خپه کپره مه

چې مخالف دې د ډوډۍ خوړولو

آدابو يم

خپه کپره مه

چې لېرې غوڅارم

د سپين دسترخان دستمال

زه په هغه ښار کې زېږېدلی يم

چې پر چا گران نه وو ماشومان

زه په هغو خلکو کې زېږېدلی يم،

چې اعتراف نکوي د انسان په بې گناهی!

* مکس فاکتور (Max Factor) د سينگاريزه لوازمو د توليد پخوانی او مشهور برنډ دی، چې په ۱۹۰۹ کال کې يې توليد پيل کړ. اليزابت آردن (Elizabeth Arden) د عطرو او سينگاريزه موادو امريکايي برنډ دی، چې په ۱۹۱۰ کال کې يې توليد پيل کړ. پ.ژ.

هغو خلکو،

چې هېڅکله یې پېرېدلي نه دي

د شعرونو کتابونه

د گلونو خانگې

له مینې،

له عاطفې

بې خبره

خلک!

زه په هغه ښار کې زېرېدلی،

چې دېوالونه یې ساړه

خلک یې شیشه خور

او مري یې ماشومان په یخنی کې!

نه له چا بخښنه غواړم

نه له ډاروونکې ستنې له ځندی نه

د ژغورنې مدافع وکیل غواړم

په زرھاوو ځله ځندی شوی یم

ورمېر مې عادت د پرې له کړۍ سره

تن مې عادت د اجسادو له تسکرې سره

نه له چا معذرت غواړم

نه له چا بخښنه غواړم!

نارې وهم

که وروستی نارې مې د ژوند وي
پاچا نه وم، نه يم
نه د تيزابو په حوضو کې کوم
د مېرمنو عاموژنه
زه هغه شاعر يم،
چې په لوړ آواز يې ليکي
په لوړ آواز مينېري
هغه شين سترگې ماشوم،
چې د بې ماشومه ښار په دروازې
په دار دی وهل شوی!

ته،

ساده جامې اغوندې
مائو* لولې
غارکۍ دې په غاړه کې
گل دې ټومبلي په زلفانو
له فرهنگي انقلابه غږېږي
د آزادي له بيرغ سره گام وهې
غواړې آزادي د محصلينو
پنځېدل د دېوالونو

* مائوتسه تونگ د چين د انقلاب لارښود و، چې د چين ولسي سوسياليستي جمهوريت يې رامینځته کړ. هغه د مارکس، انگلس، لنين او ستالين تر څنگ د نړۍ د پرولتاريایي غورځنگ له لورې د پرولتاريا د رهبر په توگه يادېږي. پ. ژ.

خو کله چې برید کوي
له شنو غاښو سره مینه
ته ریږي
د مائو عکس درنه ولېږي
ریږدلی بیرغ درنه ولېږي
د نیا غېږي ته وړې پناه
په ژړا
څنگه چې ناوې شوه هغه
ته هم ناوې کېږي!

انسان
مدعي د آزادۍ
په خپله په بند کې
آزادي نلري ان
له خپلو لاسو، شونډو او جامو سره
د غږېدلو!

ټول شيان مري

کله چې په يوه ښار کې
باورونه،
اندونه

راتيټېږي

د آس د نال په شانته کېږي
کله چې ډارن په خپلو وسلو
انسانان

وژني

او خلک د مورکانو په شان پټېږي
کله چې ورځپانې
د ترحيم په اعلانو کېږي
د ټولو شيانو مرگ رارسېږي

غږونه

رنگونه

اوبه

واښه

له خپله وجوده تشبېري
ونې خپلې رېښې خوشې
مهاجرېري
جغرافيه له خپله خايه تنبتي
او د انسان پای رارسېري.

دا څرنگه وطن دی؟

دا څرنگه وطن دی،
چې له خپلو مینانو سره
د گزمې په شان کوي چلند
گل،
د بلوا
نښه
شعر،
د نظام ضد
شپه پاڼه
گڼي

دا څرنگه وطن دی،
چې د مینې بند یې
له درسي نصابه پاک کړی
دا څرنگه وطن دی،
چې شعرونه یې
بند کړي
د ښځو سترگې یې
ملغا کړي.

آزادي

که هره مرغی وای ارمنه
چې اجازه واخلي د پرواز
د کورنیو چارو له وزیره
که هر کب وای ارمن
چې پاسپورت ولري د تگ
کبان
نابودېدل
مرغان
تباه کېدل.

د شعر سور گل

ومي لتوي!
له خان سره څه نلرم
يوازې وير
او سره گلان د شعر

د گلانو پر پاڼو
د غنمو پر وړو
جگړې غوبل کړې

بي تا وژېدم

بي تا وژېدم
توله شپه
توله ورځ
کليزه دې لمانځلې نشم
تاريخ پر تا ويرجن
له تا وروسته مې نور
لر ليدلی نه دی
پاتې دی د ورېځو تر شا
لر

ومي بله ځان ته
ځمکه يخه
کلونه کېږي
چې خلکو سهار ليدلی نه دی
تر هغه چې تويېږي زما اوبنکې
څپانده به وي
دریا بونه!

يو بانگي

زمور په سيمه کې يو بانگي

بې سواده

د پتو جاسوسانو سرلاری

په څه نه پوهېږي

له تېري،

له وژنې،

له جعلکاری

د چرسو له مستی

جامې يې خرڅولې

د خپل پلار

په گرو يې ايښوده

گوته د خپلې مېرمنې

غابښونه يې غلا کول

د مړو

ان

زمور په سيمه کې يو بانگي

ټول استعداد يې د وسلې رايستل

پر کليمو ډزې کول

زموږ په سيمه کې يو بانگي

عصاب خرابه،

لبون ساری

هره ورځ خطبه لولي په شان

د حاجيانو

گرځي لکه مامون په تکبير

د جومات له منبره وهي چغې:

حيران مې ټول دي پاکي ته

زه يم قانون

زه يم دولت.

څنگه به وورپري پر مور ژغورنده باران؟

څنگه به غنم شنه شي؟

څنگه به خپور خیر شي،

برکت شي؟

څنگه به راپه برخه برکت شي؟

خدای نه چلوي پر دې هېواد

حکم

چلوي بانگیان پر دې هېواد

حکم

زموږ په هېواد کې

يو بانگي

ځي

بل بانگي
راحي
سرغرونه
ده هماغه!

منفجر بدل ...

منکر بدل
کله شم
له هغه پتنگه،
چې په رگو کې مې لمبېري
منعه کولای
کله شم
هغه یاسمن،
چې په اوږو مې رازغورنېري
پتولای
کله شم
هغه مینه،
چې د کمیس لاندې مې درېبېري
د دې ټولو
پټول
منعه کول
منکر بدل
یانې:
منفجر بدل ...

وطنه

له تا يې جوړه کړې
ډارونکې ډرامه ده
وطنه!
څارم دې
شپه
په شپه
څنگه دې ووينم
که برېښنا بنده کړي؟...

غواړم په غېږ کې دې ونیسمه

غواړم مینه درسره وکړم
منځکې له دې چې فاشیستي فرمان صادر شي
غواړم درسره کېنم
يو

څو

دقیقې

يوه پياله قهوه درسره وڅښم
منځکې له دې چې مخفي پوليس
لېرې کړي څوکى
مو له پښو لاندې

غواړم په غېږ کې دې ونیسمه
منځکې له دې چې مټې راته ځنځير کړي
او خوله راته بنده کړي
غواړم په مړوندو کې دې ونیسمه
منځکې له دې چې پر اوبښکو راله
گمرکي ماليه وضعه کړي.

سويسي مرغی

عربي ورځپاڻې مې په لاس کې دي
د ژنيو سيندگي پر غاړه يې غواړم
ولولم

سلگونه ډارېدلې مرغی
ناڅاپه تښتي
د ورځپاڼو پر عنوانونو، پر خبرونو يې
سترگې لگېږي
د خپلو بچيانو له برخليکه
ډارېږي.

غواړي گډ شي په دريابونو

غواړي چې نړۍ فتحه کړي
خو عاجز د يو کتاب له خلاصولو
غواړي گډ شي په دريابونو
خو له يوه څاڅکي اوبو سره
خويبيري
ورکوي د فرهنگي انقلاب زبړۍ،
چې سبزي

وچ،

لانده

يوځای

خو شعور يې د کافي شاپ له دروازې
د اورېدلو ژباړل شويو کتابو له عنوانو
نه زياتېږي!

د وحشت نسلونه

څنگه غږېدلی شم له خلاصونه

- مېرمنې؟

څنگه غږېدلی شم د وینا له آزادۍ؟

څنگه غږېدلی شم د مینې له آزادۍ؟

څنگه غږېدلی شم د سترگو له آزادۍ؟

د بڼو له آزادۍ؟

پر اوږو مې وړم میراث

د وحشت ټول نسلونه!

وروستی کوتره

ته د آزادی جغرافیه
وروستی ټاټوبی
وروستی هېواد،
چې ساتې مې له ولېرې
له ډاره
ته وروستی گېډی
ته وروستی سپورمی
ته وروستی کوتره
ته وروستی وربخ
ته وروستی غوتی
چې بوبولی ما
ته وروستی کلیمه،
چې لیکلې ما
ته وروستی کتاب،
چې لوستلی ما.

غواړم مین شم... ..

غواړم مین شم،
دنیا کړم بدله په مالتې
لمر کړم بدل په اوسپنیزې
ډیوی

غواړم مین شم،
پولو ته،
پولیسو ته،
بیرغو ته،
ژبو ته،
رنگو ته،
توکمو ته
د پای ټکې کېږدم

ګراني،
غواړم د یوې ورځې لپاره نړۍ وخرخوم
ودان د احساس جمهوریت کړم.

ښکلی ژوند

ماشومانه پښې يې رانه واخيستې
- جگړې

د ميني په لور يې ډزې وکړې
ويې وژله مينه

د سيند په لور يې ډزې وکړې
د لمر په لور يې ډزې وکړې
په کروندو يې ډزې وکړې
د ماشومانو په کتابو يې ډزې وکړې

ښکلی ژوند يې راله تالا کړ
- جگړې.

د جمعی خطبه

د جمعی په ورځ یې
وغوښتل خلک جومات ته
په پرتمینې خطبې کې یې وویل:
د خدای له اولیاوو یم
د خدای له نازدانو
د خدای له دوستانو

په دې ښار کې
په دې غم لړلي ښار کې
ادعا یې وکړه،
د خدای شخصي استازی یم
د خدای شخصي ویاند یم

اجازه شته لویه خدایه چې وپوښتم
تا ورکړې مهر و لاک د وکالت
چې کېني تر ابده
پر ورمېر د ملت...؟!
تا ورکړی دستور،

د دې ښار د وړانولو؟
تا ورکړی دستور،
د گونگتې په څېر
د پښو لاندې زموږ د چنچیتولو؟
تا ورکړی دستور،
چې جوړ په تن مو کړي
د موزو د لغتو باران؟
چې جوړ په خولو مو کړي
د موزو د لغتو باران؟

که له واکمنه ویوښتو
چې چا کړی په دې دنیا
زموږ د چارو استازی؟
راته وایي:

نه پوهېږئ تاسې جاهلان
چې زه د خدای له یارانو یم؟!

غواړم کوکې کړم:
لویه خدایه! تا کړ د اقتصاد وزیر منصوب؟
نو بیا ولې رسېدلې بېوزلي تر وروستې کچې؟
نو بیا ولې رسېدلې زغم تر وروستې کچې؟
نو بیا ولې حالات مو بد شوي؟
اصلي خواړه مو د ډېران شوي؟
ان مرغی نه مومي

د دې ټاټوبي په ډېران څه؟

لويه خدايه!

د ډوډۍ گرانېدل ستا دی امر؟

د لوبيا، د نخودو گرانېدل ستا دی امر؟

د سبوو، د ترشۍ گرانېدل ستا دی امر؟

د مرگ د کفن گرانېدل ستا دی امر؟

لويه خدايه!

ولې مور خپلۍ خورو

چارواکي خوري کبان؟

ولې قوماندانان څښي ويسکي؟

مور څښو چکړې، ختې؟

ولې زموږ په ټاټوبي کې بېوزله انسانان

نشي کړای توپير

د ډوډۍ مخ د سپورمۍ له مخه؟!

ولې ماشومان مو کوي

د ميندو په نسو کې ځانونه؟!

لويه خدايه!

غواړم وپوښتم،

تا دي ورزده کړي،

چې تطهير مو ماغزه کړي؟

مېرمنې راله په مينځو کړي بدلې؟

راباندې شي سپاره پر خای د خرو
پر خای د آسو؟!

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم
تا دی ورکړی دستور،
چې مات مو کړي هډوکي
مات مو کړي ملا د قلمونو؟
منعه کړي کر د گلونو په باغونو؟

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم
تا ورکړې شتمني ده،
چې د ورسا او بریتانیا مانی
د بابل معلق باغونه وپېري؟
مزدورې ورخپانې وپېري؟

لویه خدایه!
تا ورکړی سپین چک،
چې د بریتانیې تاج او مانی وپېري؟
د نیشابور په اسمان ، شنه رنگه سپورمی وپېري؟
د کوترو په خبر کړې بندې مېرمنې په قفسو کې؟

لویه خدایه!
غواړم وپوښتم

په رښتيا يې ته،
عزیز د دې واکمنانو؟
آيا قاتلان د ملت
ستا عزیزان کېدای شي؟؟

مړینه

چېرې لار شي د وطن مړي
کله چې ټوله شتمني
له بنفشه غوړو سره
د جمهور رئیس د خټې،
د سيني، د ملا د مساژ لپاره وي
جلا

يا جلا وي
هنوی ته چې ورکوي جامونه د شیدو
جمهور رئیس ته په لاس
چېرې لار شي هغه مړي
چې ولېدل په ځمکې
د جمهور رئیس په جگړو کې
او اوس د مېشتېدنې ځی نلري.

که مو مړینه وای
د ستر هدف په لور
که مو مړینه وای
د خلکو، د وطن د آزادۍ په لور

په خدا رهېدلم

د مرگ په لور

که مو مړینه وای

د عزتمني مېراني په لور

د مومنانو د جنت په لور

له ټولو وړاندې رهېدلم

د مرگ په لور

خو کړې يې ده د ټولو د مرگ پرېکړه

چې ورپاتې دا نظام شي

چې ورپاتې شگليني مجسمې

د نظام د ماماگانو شي

اغېزه نلري پر رهبر مو

د ميليونونو انسانانو مړينه

نه يې رېږي ان يو ويېسته

د ميليونو انسانانو په مړينه

نه پوهيدمه چې ظالمان کوي

د حساب له ماشينه نفرتونه!

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**